

היינט פארמאגט

№ 118 | Łódź, Środa, 22 maja 1935 r. | דרייצנטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, י"ט אייר תרצ"ה | № 118
 אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריסאווער 21, טעל. 224-71. — 224-71. Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

הימלעך'ס גרויסע רעדע וועגן מלחמה אין שרם איז אייראפא

**פאר'ן סוף פון דער דעבאטע
אין דער וואהל-ארדינאציע**
 ווארשע, 21. טעלעפאניש פון אונזער קא-
 רעספאנדענט היינט 10 מיה איז אין בעקע-קלוב,
 אונטער'ן פארזיך פון וויצע-מארשאלעק צאר א-
 נהאלטען געווארן א ווייטערדיגע זיצונג געווי-
 מעט דער וואהל-ארדינאציע. די דעסקאסע וועט
 אנהאלטען נאך היינט און מארגען. דערנאך וועט
 ערלויבט ווערן די וואהל-ארדינאציע צום סענאט.
 צום שבת ווערט פרווארט דאס צוואנציגסטע
 די אויסצורעדנעליכע סעסיע פון סיים.

**פרעמיער סלאוועק ביי דער
מנה פון מארשאל פילסודסקי**
 ווארשע, 21. טעלעפאניש.
 פרעמיער סלאוועק האט היינט פארמיטאג
 בעזוכט די מנה פון מארשאל אלעקסאנדער פילסודסקי
 אין בעלוועדע.

**פילעוויג'ס צוריק פון די
סאוויעטען**
 ביבליאטעקע און סאמעאלע
 גענעראלע

מאסקווא, 21. טעל.
 אנהויב יוני וועט אונטערנעמערען ווערן דער
 פילעוויג'ס - סאוויעטישער פראטאקאל וועגן רעווא-
 קוארען די גענעראלע, וואס וועלען פוילען
 צוריקגעבען ווערן דורך די סאוויעטען אויפ'ן
 גרונד פון ריזער טראקטאט. אויך אזא אופן וועט
 פוילען צוריק בעקומען די צופענומענע אונזערע
 טעכטערליכע און פיל מוזעאלע קאסטאר-
 קויעטען.

**ווי אזוי סטאלין איז ניצול
געווארן פון סיים**

מאסקווא, 21. טעל.
 נעכטען איז אין מאסקווא פארגעקומען די לויט
 פון די 48 קרבות פון דער לופט-שטראטעגיא-
 פער, "מאסקווא נאקרו". אויך די אונזען פון די קרב
 נות זענען געלעבן ימים קרענען און פלומען. עס האט
 בען זיך געווארפן אין די אונזען די שיינע קרענען
 פון סטאלינע, קאלינין און נאכער.
 עס שטעלט זיך ארויס, אז מיט'ן אפלאן,
 וועלכער איז אויך אזא שווערליכע אופן פערניכ-
 טעט געווארן צוזאמען מיט אזוי פיל מענטשן, האט
 די זעלבע ריזע געוואלט דורכפאסען אויך סטאלין.
 צוליב א צופאל איז סטאלין נישט מיטגעפליגן
 מיט דער נאקרישע און איז ניצול געווארן פון א
 זיכערן סיים.

**1. יאהריג מיליטער-דינסט
אין דייטשלאנד**

בערלין, 21. טעל.
 היטלער האט פערארדעט, אז דאס מיליטער-
 דינסט אין דייטשלאנד וועט געדויערן 1 יאהר.
**אלגעמיינ-ציוניסטישע שול-
אקציע אין פוילען**

ווארשע, (י"ט) דער 2. ק. פון דער אר-
 גאניזאציע פון אלגעמיינע ציוניסטען אין פוילען
 האט בעשלאסען צו פראקלאמירן אויף דער צייט
 פון 25-טען מאי ביזן 5-טען יוני א שול-אקציע,
 אין משך פון וועלכער עס וועלען איבער'ן גאנצען
 לאנד פארקומען צענדליגער פאלקס-פערזאנלעכע-
 בען מיט דער בעסיליגונג פון מיטגלידער און דע-
 לעגאטען פון 2. ק. עס איז ארויסגעגעבן געזאג-
 רען צוזאמנעם, וועגען דורכפירען אונטערנע-
 מיט-שול-אקציע. אין אויפ'ן ווערט אונטערנע-
 מיט-שול-אקציע, אז די שול-אקציע ווערט פראקלאמירט
 צוליב דער ערנסטקייט פון דער איינציגער לאגע,
 וועלכע איז עלול צו דערפירען צו א שפאלטונג
 אין דער ציוניסטישער וועלט-ארגאניזאציע.

אין גרויס צו יעדער צייט צו נעמען אנטויל אין סיים
 טעם פון קאלעסטיטער צוזאמענארמיט, צו זיכערן
 דעם אויפגעוואקסענען שרם. די דייטשע רעגירונג
 האלט אבער פאר נייטווענדיג דעם פרינציפ פון ענט-
 וויקלען די מענליכקייט צו רעוויזירען די טראקטא-
 טען אלס אנטוועקענע, וואס נארמאליט דעם שרם.
 (5) די דייטשע רעגירונג האלט, אז די ענטוויק-
 לונג פון אויפגעוואקסענע צוזאמענארמיט וועט זיך
 נישט לאזן דורכפירען אין א פארם פון איינווי-
 טיגען אונטערנעם בעדינגונגען. די דייטשע רעג-
 ירונג איז גרייט צו שליסן נישט אונטערנעם אפ-
 מען מיט אלע שטח'דיגע מלכות און צו דערנענ-
 צען די דאזיגע פאסטען אויפ'ן וועג פון בעשלאסען,
 וואס שטרעבן צו אוואירען דעם אנטפאלער און צו
 לאקאליזירען די עווענטועלע נעכט פון קאנפליקט,
 קורם פל און די רייכטענדיגן גרייט, צו נעמען
 אויך זיך אלע חתה'דיגות, וואס האבען דעם צוועק
 צו פערנענען דאס צושטעלען געוועהר אין דער
 צייט פל שרם ווי אין דער צייט פון מלחמה;
 (7) די דייטשע רעגירונג איז, פרי צו דערנענע-
 דעם לאקאליזירען אפמאך, גרייט איינצונעמן אויך א
 פאסט וועגען פליהוועגן און אונטערנעמען א
 דעסקאסע אויך דער טעמען.

די רייכטענדיג וועט פערענענליכען דאס
 פארגאס פון קאנאדענדיגן די דייטשע ארמעע,
 אבער ביי קיין שום אופן וועט זי נישט אנטרעטען
 פון דעם דאזיגען פראגראם. אויך דער יבשה, אין
 דער לופט און אויפ'ן ים זעהט נישט היטלער
 קיין שום געפאלער פאר אנדערע פאלקער דורכן
 רעוויזירען דעם דאזיגען מיליטערישען פראגראם.
 די דייטשע רעגירונג איז אויך גרייט אין יעדען
 מאמענט צו פערנענען איבער בעשלאסענע, אויב
 אנדערע פערענענליכע וועלען אויך געמאכט
 ווערען דורך אנדערע מלכות;
 (9) די דייטשע רעגירונג איז גרייט צו נעמען
 א טעטיגע אנטויל אין אלע בעמעהונגען, וואס
 פירערן צום פראקטישען בערגעניצען די בעווא-
 נגען. ער זאגט זיך אויך ארויס פאר אפשאפען
 פאממעס, צאנען און אויפ'ן-מאטעריאלען א.א.וו.
 דעם פארזיך פון דער רייכטענדיג-ווייזונג האט
 געפירט פרעמיער גערינג, וועלכער האט גע-
 האלטען א קורצע רעדע, אין וועלכער ער האט
 פערטעט וועגען סיים פון גרויסען פוילישען מלכה
 מאן פילסודסקי, וועלכער האט מיטגעוויקט צו
 דער פויליש-דייטשער דערנענענדיג.
 היטלערס רעדע איז טראנסמיטירט געווארען
 דורכן ראדיא אויך פארנאנצוויש, דייטש, איטא-
 ליעניש און שפאניש.

**זיג פון די טישעבישע הימלעך'ס
בעת די זינטאג'דיגע פארלאמענט-וואהלעז**
 אפיציעלע טשעכישע ווארונג צו די היטלעריסטען, אז זיי זאלען זיך נישט נאדען מיט
 אינזייטס צו פהערשען דעם פארלאמענט

די טשעכישע פארטייען שפענדיג מיט זי א קא-
 אליציע-רעגירונג.
 מען זעהט פאר, אז דער זיג פון די טשעכישע
 היטלעריסטען וועט ברענגען צו א פערעסטיגונג
 פון די טשעכישע פארטייען, וואס וועלען זיך פער-
 אייניגען און אזוי ארום שפען א פארלאמענט-
 יישע מערהייט.
 וועגען די שטימונגען פון די טשעכישע רעג-
 ירונג-קרייזען זאגט עזות דער היינטיגער אר-
 טיקלע אין דער אפיציעלער, פראגער פרעסע.
 אין דעם ארטיקל ווערט הענלייט היטלערישע
 פארטיי געווארעט פאר די אילויטעס צו קענען
 אויסנוצען דעם טשעכאסלאוואקישען פארלאמענט
 פאר אפאקציע, וואס איז געלעקט געגען די פריי-
 ציפען פון דעמאקראטיע, אויך וועלכע עס שטיצט
 זיך די טשעכישע רעפובליק.
 בערלין, 21. טעל.
 מיט אנטוועקענעליכע צופרידענהייט האט
 מען אין דייטשלאנד אויסגענומען דעם זיג פון די
 טשעכישע היטלעריסטען ביי די פארלאמענט-וואהל-
 לען.

יאהר. אידיאטישע אויפגאבען פארערן פאר זייער
 רעאליזירונג מינדעסטענס 50 אדער 100 יאהר.
 בעריהרענדיג די פראגע פון די פערנענענדיגען,
 וואס די היטלער - רעגירונג האט ארויסגעוואקסענע
 א נישט - אנטוועקענע פאר מיינע. האט דער
 קאנצלער ערקלערט, אז דייטשלאנד טוט דאס נישט
 צוליב רצון צו פירערן א מלחמה אין ליטע, נאר
 דערפאר, וואס דייטשלאנד קען נישט שליסן א
 פאסט מיט א מלכה, וואס, פערלעט די פרימיטיוו-
 טעטע רעכט פון מענשליכען צוזאמענלעבען.
 פערמאליטונגען בנוגע דעם שרם קענען מיר גע-
 בען - האט געזאגט היטלער - אבער מיליטערישע
 הילף דעם פאלשונג ווילען מיר נישט געבען,
 מיר זענען נישט געווען אומשטאנד דאס צו נעמען.
 א חוץ דעם זעהען מיר אונס שליסן די אונז שוין
 בעקאנטע אפמאכען פון גענענדיגטער הילף א צו-
 שטאנד, וואס אונטערשיידעט זיך נישט מיט נאך
 נישט פון די אפאליגע מיליטערישע אליאנסען, מיר
 וועהטאנען בעוונדערס צוליב דעם, וואס אזא אפ-
 מאך איז נעשלאסען געווארען צווישן פראנקרייך
 און דעם סאוויעטענערבאנד. דער אפמאך טראגט
 ארויף אין לאקאליזירען אפמאך אנטוועקענע פון אונ-
 זיכערקייט.

די רייכטענדיג וועט פערענענליכען דאס
 פאר דענדיגען אנטוועקענע אינטערנאציאנעלע
 פון דער ווייזונג און פאלגען פון פראנצויזישע-
 וועיטשען מיליטערישען בונד אין בעזוג צו די בע-
 וונדערע צורום פון לאקאליזירען אפמאך.
 רעגירונג וועט פוילען, האט דער קאנצלער
 אונטערגעשטריכען, אז מיט פוילען האט דייטש
 לאנד געשלאסען אפמאך, וואס פירט צו ווערט-
 פוילען צושטייער צום אייראפעאישען שרם.
 רעוואלוציענדיג וויינע אויספירען בנוגע דער
 לאנד אין דייטשלאנד און די דייטשע פאליטיק אין
 בעזוג צו אויסלאנד, האט דער קאנצלער דערפירט
 וויינע אויספירען פון 18 פונקטען.
 (1) אז די דייטשע רעגירונג ווארפט אפ די זע-
 נעווער בעשלאסען פון 17. מערץ ד. י. וואס מאכען
 אונטערגלייך דייטשלאנד צוריקטעהרן אין דער פע-
 קערלינג; (2) די דייטשע רעגירונג האט זיך פ-
 גרייט פון די ארטיקלען פון די טראקטאטען, וואס
 פערמאכען דייטשלאנד איינזייטיג; (3) די דייטשע
 רעגירונג האט בידע נישט אונטערגעוויקען קיין
 שום אפמאכען, וואס וועלען זיך ארויסווייזען פאר
 נישט אויספירען. דייטשלאנד וועט דאנענען האל-
 טען יעדען פרייוויליג אונטערגעוויקענע פאסט
 אונטערגענוג דערפון, צו ער איז אונטערגעוויקען
 געווארען איידער די נאציס האבען איבערגענומען
 די הערשאפט אדער נאכדעם; (4) די רייכטענדיג

פראגער, 21. טעל.
 עס וועט זיין פערענענליכע געווארען די
 אפיציעלע רעוואלוציע פון די פארלאמענט-וואהל-
 לען די ציפערען וועט גלוג נאך די צאהל אפגע-
 געבענע שטימען פאר די בעוונדערע ליסטעס. דא-
 געגען איז נאך נישט אפיציעל פערענענליכע די
 צאהל מאנדאטען, וואס די בעוונדערע ליסטעס
 האבען בעקומען. דעריבער זענען די בעטערענדיגע
 רעוואלוציען האלב-אפיציעלע און צייטווייליגע,
 לה-ערכדיגע.

די גרעסטע צאהל שטימען האט בעקומען די
 הענלייטע ליסטע, אלזא די פארטיי פון די פער-
 מאקירטע היטלעריסטען; אויפ'ן צווייטען ארט
 געהן די טשעכישע אגראריער, וועלכע האבען בע-
 קומען 1 מיליאן 176,000 שטימען, צוליב דער
 ספעציעלער וואהל-טעכניק, וואס פערענליכעס
 אין טשעכיען, וועלען פון הענלייטע היטלעריסטען
 אריין אין פארלאמענט 44 דעפוטאטען און פון
 די טשעכישע אגראריער 45 דעפוטאטען.
 די טשעכישע סאציאליסטישע פארטיי האט

בערלין, 21. טעל.
 אויך דער היינטיגער זיצונג פון רייכטענדיג האט
 קאנצלער היטלער געהאלטען א לענגערע רעדע,
 אין וועלכער ער האט פאלד און אנהויב בעטאנט,
 אז ער וועט רעדען אפגען וועגען אלע פראגען,
 וואס אינטערעסירען די וועלט און דייטשלאנד,
 ווייל דאס דייטשע פאלק האט רעכט צו פארדערען
 פון איהם די דאזיגע אפגעוואקסענע היטלער
 האט דערביי קאראקטעריזירט די ווייטשלאנדישע
 סיסטאציע פון דייטשלאנד ווייט נאך דער וועלט-
 מלחמה אונטערשטרייכענדיג, אז אויב אלע אנדערע
 מלכות שטרעבען איצט וואס דייטלעכער צו אוי-
 טאקיע, קאן דייטשלאנד אין דעם נישט שטערען.
 אין דערוועלטער מאס, אין וועלכער אויסלאנד
 וועט שליסן איהרע מערק פאר דייטשלאנד, וועט
 דייטשלאנד מווען איבערגעזען צו דעלסט-אויסקום.
 די רעוואלוציע, וואס איז אין דייטשלאנד דורכ-
 געפירט געווארען די לעצטע 2 יאהר איז פיל
 גרעסער, ווי עס מיינט אויסלאנד, דער גייסט
 פון קליינדיגענדיגען הירא-פאטריאטיזם איז בער-
 ווייטשען געווארען פון דער דייטשער פאליטיק
 פונקט אזוי ווי עס איז פערטלייט געווארען דער
 מאקסיסטישער אינטערנאציאנעלער.
 איצט טרעט דייטשלאנד ארויס פאר'ן שרם
 נישט מהמה דעם געפילען פון אייגענער שוואכקייט,
 נאר די לעצט זיך לויט די פרינציפען פון גא-
 ציאנאל-סאציאליזם אין פאלק און מלכה, די
 נאציזע אידיאלאגיע ווארט דאנמאטיש אפ יעד-
 דען מין אסימילאציע אין בעזוג צו אנדערע פעל-
 קער. דערמיט דערהינגען זי אויך די בירגערליכע
 מענליכקייט פון גערמאנאציע.

די נאציאנאליסטישע ווילען קיין פרעם-
 דע שבטים נישט צונעמען ווערן שפראך אדער
 קולטור. מיר גיבען נישט ארויס קיין בעפע-
 לען צו מערדרייטשען נעמען, פער-
 קעהרט - מיר וויינען זיך נישט ארויס!
 אונזער אידיאלאגיע וועט און ווערט מלחמה,
 וואס אויך צי איז צו פערמאכען א פרעמד פאלק,
 די פראצעדור, וועלכע מיר פירערן אדער שפעטער
 זיך אפשאפען אויפ'ן זינער, מיר גלייבען להלכות
 נישט אין דעם, אז אין אייראפא וואס אין איינעמען
 מאמענט, ווען עס הערשען די נאציאנאליסטישע
 פרינציפען, זאלען די פעלכער קענען ענטנאציאנא-
 ליזירט ווערען, ווארענדיגען ביישפילען אין דער היי-
 זיכט האט אונז געלערט די נעשיכטע פון די לעצ-
 טע 160 יאהר. פון ווערען פערמאכען איבערציונגען
 וויינען זיך די דייטשע נאציאנאליסטישע
 דעם שרם. קיין איינער פון די נאציזע פראיעקטען
 וועט נישט פערנענדיג ווערען פאר 10 אדער 20

פראגער, 21. טעל.
 עס וועט זיין פערענענליכע געווארען די
 אפיציעלע רעוואלוציע פון די פארלאמענט-וואהל-
 לען די ציפערען וועט גלוג נאך די צאהל אפגע-
 געבענע שטימען פאר די בעוונדערע ליסטעס. דא-
 געגען איז נאך נישט אפיציעל פערענענליכע די
 צאהל מאנדאטען, וואס די בעוונדערע ליסטעס
 האבען בעקומען. דעריבער זענען די בעטערענדיגע
 רעוואלוציען האלב-אפיציעלע און צייטווייליגע,
 לה-ערכדיגע.

די גרעסטע צאהל שטימען האט בעקומען די
 הענלייטע ליסטע, אלזא די פארטיי פון די פער-
 מאקירטע היטלעריסטען; אויפ'ן צווייטען ארט
 געהן די טשעכישע אגראריער, וועלכע האבען בע-
 קומען 1 מיליאן 176,000 שטימען, צוליב דער
 ספעציעלער וואהל-טעכניק, וואס פערענליכעס
 אין טשעכיען, וועלען פון הענלייטע היטלעריסטען
 אריין אין פארלאמענט 44 דעפוטאטען און פון
 די טשעכישע אגראריער 45 דעפוטאטען.
 די טשעכישע סאציאליסטישע פארטיי האט

די ענגלישע לופט-פונדאטאן

זענען א שוין-נייטווענדיגקייט, זאגט באר-דוויי

דייטשלאנד וויל פערבאמירטע פראווינצען 2 יידישע פרויען אומגעקומען

ביי דער סאוועטישער לופט-שיף-קאמאנדאנטאט
מאסקווא, 21 (יט"א טעלעגראפיש)
צווישן די קרבנות אין דער קאטאסטראפֿע מיט דער סאוועטישער לופט-שיף, מאקסימ גארקין געפונען זיך אויך צוויי יידישע פרויען ראזע גורדען מאן און אינזש. אנא מירקען.

טרויער-רעדע וועגן מארשאל פילסדאסקי

אויף א מאפערעניץ וועגן דער זאמער אקציע פאר די פוילישע יודען איז לאנדאן

לאנדאן, 21 (יט"א טעלעגראפיש)
נעכטען איז פארגעקומען א גרויסע קאנפערענץ וועגן דער זאמער-אקציע פאר די יודען אין פוילען. רעדעס האבען געהאלטען פראג, גאטשע, נחום גאלדמאן און פראג. בראדעצקי, פראג. גאט-טער האט אין זיין דערפונגע-רעדע גערעדט וועגן די גרויסע פערזענלעכע פון פערשטארבע-נעם מארשאלעק יוזעף פילסדאסקי.

ווידער צוגענומען די דייטשע בירגער-דעם ביי דייטשע יודן

בערלין, 21 (יט"א טעלעגראפיש)
די פאליציי האט ווידער צוגענומען די דייטשע בירגערשאפט ביי 56 פערזאנן, דערהיינעם יודען.

פון דער לאדזער בערזע

פאנק פאלסקי	87.50
פראצענטעניש ביראולאנע	40.25
דאקטארוואקא	51.25
סטאביליזאציע (א.מ.)	61.38
ווארשאווער פ.ב. 1934	57.00
לאדזער	50.75
ענגלישער פונט	25.18
ראלדא פא. 5.32.50	נישט אפיצ.
נאלד-דאבל	925
נאלד-דאבל	480
דייטשער מארק	1.85
דאנציגער גילדען	99

נען האבען פרויע הענט אין מזרח-איראקא, און פערבויערען די דייטשע טעריטאריע אויפ'ן השבון פון סאוועט - רוסלאנד; דערפון זאלען פארגומען אויך ענדערונגען אין פאמערן. דער, דוילי טעלעגראף - נאך" מעלדעט, אז אין ווארשא פערשטארקטען אזעלכע ידיעות דעם ווערט פון פראנצויזיש-פאלי-שען בונד, די ענגלישע צייטונגען שרייבען, אז די וועלט ערווארט נישט אזוי פיל שלום, דעקלערונגען" פון היטלער", נאך מעשים, וואס זאלען עדות זא-נען, אז דייטשלאנד מינט אויפריכטיג מיט'ן שלום.

דעמיסיע פון דער פראנצויזישער רעגירונג?

פאריז, 21 (פ.ט.ט.)
די צייטונג פון פראנצויזישען מיניסטארען-דאט, וואס איז בעשטימט געווארען אויף היינט פרייט, איז פלוצלינג אפגעלעגט געווארען ביז צום 28 מאי. אין היינט פאליטישע קרייזען ערקלערט מען, אז דאס איז געשעהן צוליב דעם פלוצלינג פערענערטען געווענ-צושטאנד פון פערמיער פלאנדען, וועלכער האט צו-פראכען א האנדל, דער, "זשור" ברענגט אבער די סענאציאנעלע ידיעה, אז די צייטונג פון קאפינעט איז פלוצלינג אפגעלעגט געווארען צוליב ערנסטע ווען אוועק אין דעמיסיע.

עקס-קייזער ווילהעלם שטערבליך קראנק

פאריז, 21 (פ.ט.ט.)
פון האלאנד מעלדעט מען, אז דער געוועזענער קייזער ווילהעלם איז ערנסט קראנק און זיין שלאס קייזער ווילהעלם איז ערנסט קראנק און זיין שלאס

פאר דער דעוואלוציע פון דייטשען מארק

פאריז, 21 (פ.ט.ט.)
די אפיציעלע היטלערישע צייטונג, "אנגריף" האט אפגעדרוקט אן ארטיקלע, אז דייטשלאנד דארף דעוואלוצירען דעם מארק. מען האט מורא, אז דער דייטשער מארק וועט ענטווערטעט ווערען שוין אין דער סאמע נאכענסטער צייט, פרי דייטשלאנד זאל

גרויסע היצען אין ארץ ישראל

פאריז, 21 (פ.ט.ט.)
ה'ל' א'ב'ב, 21 (פ.ט.ט.)
ס'האבען זיך אין ארץ ישראל ווידער אנגעהויבן היצען. די היצען דערנעבן ביז 38 גראד היצען.

פאריז, 21 (פ.ט.ט.)
א שטורמישען איינדרוק האט געמאכט די ידיעה וואס איז אפגעדרוקט געווארען אין דער גוט-אוי-פארמירטער ענגלישער צייטונג, "דוילי טעלעגראף", אז אין דייטשלאנד האבען לעצטענס בעקומען א שטארקען איינפלוס די עקסטרעמע פאליטיקער, וועלכע האבען פארגעלעגט ענגלאנד, אז זי זאל שליסען מיט דייטשלאנד אן אפמאך. לויט'ן דאזיגען אפמאך זאל ענגלאנד בעקומען פרויע הענט אין אלע איברי-נע וועלכע טיילען, און דערפאר זאל דייטשלאנד קא-דעמיסיע פון פראנצויזישען מיניסטארען-דאט, וואס איז בעשטימט געווארען אויף היינט פרייט, איז פלוצלינג אפגעלעגט געווארען ביז צום 28 מאי. אין היינט פאליטישע קרייזען ערקלערט מען, אז דאס איז געשעהן צוליב דעם פלוצלינג פערענערטען געווענ-צושטאנד פון פערמיער פלאנדען, וועלכער האט צו-פראכען א האנדל, דער, "זשור" ברענגט אבער די סענאציאנעלע ידיעה, אז די צייטונג פון קאפינעט איז פלוצלינג אפגעלעגט געווארען צוליב ערנסטע ווען אוועק אין דעמיסיע.

פאריז, 21 (פ.ט.ט.)
היינט פארמאגט אין פארגעקומען אן אויסער-ארדענליכע זיצונג פון ענגלישען קאפינעט. ווידער-פרעמיער האט בעקומען די רעגירונג מיט'ן אינהאלט פון זיין רעדע, וועלכע ער וועט האלטען אויף דער מארגענדיגער זיצונג פון פארלאמענט. די רעדע וועט זיין געווינדעט די פלענער פון דער רעגירונג וועגען ענגלאנד'ס עקספאנאסיע אין דער לופט.

לויט דעם דאזיגען פלאן וועט דאס פונדאנד-רעגירונג די ענגלישע לופט-פונדאטאן דויערן ביז ענ-דע 1937. היינט האט ענגלאנד 580 קריגס-אפער-פלאנען צו בעשיצען דאס לאנד. מארגען וועט די רעגירונג אנקיינדיגען דעם בוי פון 50 נייע עסקאד-רעס, דאס הייסט 600 נייע קריגס-אפער-פלאנען. ס'ד-הפל וועט ענגלאנד אויסבויען אין די נאכענסטע 2 יאחר 960 קריגס-אפער-פלאנען אין דער לופטען. אזוי ארום וועט ענגלאנד האבען אין 2 יאחר ארום 1540 קריגס-אפער-פלאנען.

פאלרווייט-מארגענדיגע רעדע וועט האבען דעם ציל אויפצולעבען, אז דאס פראגראם צו פונאנ-דערבויען די ענגלישע בעוואפנונגען אין דער לופט בעדייט נישט קיין שום ארויסרופונג צו אנדערע לענ-דער און איז נישט קיין געיעג אין וואס גרעסערע בע-וואפנונגען. די ענגלישע בעוואפנונג אין דער לופט איז נאך א שויד-נייטווענדיגקייט צוליב דער שטאר-קער לופט-בעוואפנונג פון דייטשלאנד.

די צייטונגען האלטען, אז די דעציזיעס, וואס זע-נען היינט אנגענומען געווארען דורך דער בריטי-שער רעגירונג, ענען נישט האבען קיין איינפלוס אויף היטלער'ס רעדע אין רייכסטאג וועגען דער דייטשער אויסער-פאליטיק.

יודי דארפן זיין גרייט צו א מחמה אין אראביען

זאגט בן גוריון אויף א קבלת-פנים אין ניו-יארק

ניו-יארק, 21 (יט"א טעלעגראפיש)
אויף א קבלת-פנים פאר בן-גוריון, האט ער אנטפערעכעטראכען די נייטווענדיגקייט צו זיין צוגעגרייט צו א מחמה-געליכקייט אין אראב-יען.

זאל פיר הארמאניע

נארוואגייש-נאם 20

- 1) רעד. יעקב אונגער - דערפונגע-ווארט. 2) זלמן רייזען ווילנע אד"ט. 3) יעקב לעשטשינסקי ווארשע אד"ט. דאס יידיש-נאציאנאלע פראבלעם און דער יידישער וויסענשאפטליכער אינסטיטוט. 4) אין קאנפערעס-טיל בעטייליגען זיך: 1) דער "שיר-כאר, דו. פראג. 2) פיינוויש, 3) ארטור באלזאם, 4) קאזווי. 5) בילעטען צום פרייז פון 49 גר. - 3 גר. צו בעקומען אין רעדאקציע. נייט פאלקס-בלאט, פיעטריקאווער 21 און אין סאג פון דער אקציע - ביי דער קאסע פון "פיל-הארמאניע".

DR. MED. H. Rózaner
פאטענציעלע פאר
הויט, ווענערישע און סעקסועלע קראנק.
NARUTOWICZA 9,
tel. 128-98.
נעמט אן פון 9-1 פערט. און פון 5-9.

כעמיש-באקטעריאלאגישער
לאבאראטאריום
פ. שאן לאנד
פיעטריקאווער 37.

פיהרט דורך זעמל. ערשטליכע אנאליזען
פון אויגן, בלוט, סלימא א. א.

לאדזער יידישער לאמאמארען-פעראיי-און
געמינס זיך
אויף פיעטריקאווער 31, וו. 22.
טעל-264-38.

דער ספיקעסאריאט איז טעטיג טעגליך
פון 6 ביז 9 אוועק. ס'ווערען געשריבען
ביי ס'ס ערטיילט נאך, אויסגעלייכט.
סכסוים און געפיהרט פל'ערליי דירא
און עקסמיסיע-פראצעסען.

Z prawami gimnazjów państwowych
Gimnazjum Męskie
I SZKOŁA Powszechna
I. KACENELSONA
43 Zawadzka 43, telefon 151-79
אנמעלדונגען פון נייט שילער נעמט אן די קאנצלעריע פון 9 ביז 2 פארט.
און פון 5 ביז 7 נאכמיטאג.
איז פרעבעל-שולע (גז-ידרים)
ווערען אָנגענומען קינדער אין עלטער פון 4 יאחר.
די דירעקציע.

אירען, נאז און האלז
הליניא
מיט בעמען פון
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67. טעל. 127-81.
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צווי-אפערציע א. א. ו. ו. ווי אויך גמבולד-טארישעס פון 2-9 און פון 4-8 אוונט.

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל-אָרצט פאר הויט-און געשלעכט-קראנקייטען
פיעטריקאווער 10. טעל. 245-21.
נעמט אן פון 11 פרייט ביז 2 מיטאג און 9-5 נאכמיטאג פון 1-10 נאכמיטאג.
אלע אָרצט אָפּענען.
פאר אונטערמיטלע לעשטיגע-פראגרא-פאר פרויען און ספעציאלער הארמאניע-וואל.

פאר גאר-יד, בייזשומעריע
אין לאמבארד-שוויטעס
צאלעט די העכסטע פרייזען
איזלאר פילאדע
פיעטריקאווער 7.

Dr. med.
Leon Familier
איבערליכע און קינדער-קראנקייטען
שערפיעז 37 בענעדיקטא
נעהמט אן פון 7-5 נאכמיטאג.

Wajnberg
ספעצי. פאר לונגען, הארץ-און סקלעראטיזאציע.
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145.
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 10-9 פרייט, 5-3, 9-8.

היינט די ציהונג פון דעם מיראן.
ווי מיר האבען שוין מיטגעשטעלט, איז אין צוואנציגסטען טאג די טרויער-זייערליכקייטען, דער 11-טער און 12-טער ציהונג-טאג פון דער 4-טער קלאס מלכה-אקטיווע אונטער-נע-הערען, צוליב וואס די ציהונג פון מיליאן זל. קומט פאר מיט איין טאג שטענדיג, און נעמליך-הענט, דעם 22 ד. ה. 8 א זיגער אינדערפרי: דער פערלייך פון דער ציהונג וועט זיך שטענדיג טראנספארטירט ווערען דורך ריזיג.

צווישן די מענטשן, וועלכע האבען אין דער פארגאנגענער ציהונג געהאט סוף, איז ברא-קורם-פל צו דערמאנען די יונגעסען לאטעריע-אנהענגער, וועלכע מיר זעהן אויף דער פאמא-גראפיע. דאס זענען: דער שווער פון דער 5-טער קלאס און א פאטענציעלע שולע אין מאק-ראמסקי ריזלעוויק, וועלכער האט געהאט א פערטעל № 83.895 אויף וועלכע ער איז געגא-לען 20 טויזנט זל. דער נעמישער געפונט זיך אויף דער פאטענציעלע שולע פון די הויז-ציעס שטראקאסע און האלדיקע שולעקער, וועלכע האבען 68 איהם אויסגעוויגען דעם-בליקלעכע נומער. די צווייטע איז פאלי שוויצ'ן פון סאטמאר'ער, וועלכע האט געוואונען א סוף פון 100 טויזנט זל. אויף נומער 113.144.

אויף דער דאזיגער סאטמאר'ער ווערען מיר די הויז-און-אויס-און-ס. דלומיקוויטש, לאדזער מוהרים, וועלכע האבען געהאט מיליאן פון דעם לאס נאמער 72.859 אויף וועלכע ער איז געשטעלן 100 טויזנט זל. אויף דעם דאזיגען לאס האט אויך געשפילט ה' ס. קאלעס, ש'אדעסער סאן א לאדזער שפרינג, צוואנציגסטען טאג א גרויסע קאלענען.
קירוב געהערן מיר שוין אין פאריז פון דער 33-טער לאטעריע מיט די בחנם-דינג-פרעמיע-ציהונגען, מ'דארף מיליאן מיט קויפן לאסען, וועל זי קענען אויסשעלען.

„וואס וועסט ווייטער זיין?“

עס האבען זיך געענדיגט די אפיציעלע טרווער-
פיערליכקייטען נאך'ן טויט פון מארשאל פילדסדעי
און דאס פוילישע מלוכה'לעכע טרעט צוריק אריין
אין זיין פארלאמענט זאגט דער מאכטבער פאר
מיער סלאוועק האט אים אנגעגעבען אין דימיסיע.
דער מלוכה'פיערדיגענט האט אבער די דימיסיע נישט
אָנגענומען און געפונען פאר נויטיג, אז דער בייז
איצטיגער קאבינעט זאל ווייטער ערפילען זייער פליכט
טען. דער דאזיגער פאקט קען סימבאליש אויסזע-
ן מינישט ווערען אין דעם זין, אז קיין ענדערונג פון
קורס אין דער פאליטיק וועט נישט פארקומען, אז
די ליניע, וואס איז אנגעצייכענט געווארען דורכ'ן
מארשאל פילדסדעי און אין קאנסעקוענט דורך
דער איצטיגער רעגירונג אדורכגעפירט געווארען,
וועט אויך ווייטער דורך דער זעלבער רעגירונג פארט-
געזעט ווערען.

בען — שטארקערדען רעזולטאט, ווירדיגער און שעצ-
פארען. נייע ווערטען פון גייסט, וואס זענען ענט-
פלעקט געווארען אין פאלק און א נייע אקאדעמיע
פון געוועזענעם סאליטע און פאליטישע מוחות לעבן דער
אידעאלאגיע פון יודעה פילדסדעי פארדערן די
וואכסאמטע אפהייבונג און דאס איז אין דעם מא-
מענט דער שטארקסטער געבאט פון מלוכה גויסוועג
דיקטיקט.

דער „עקספרעס פארזאגט" שטעלט זיך אפ אויף
דער פראגע, וואס וועט זיין? וואס הערט זיך פון
פערשידענע דעפערטיסטען, וועלכע עס פעהלט די
היינטיקטע צו קוקען דער ווירדליכקייט אין די אוי-
גען אריין און גיט דערויף פאלגענדען ענטפער:
„מיר, האבען געהאט א גרויסען פיהרער, וועל-
כער 17 יאהר געפאלעבאטעוועט איז פוילען.
מיר קענען אונזערע פליכטען. מיר ווייסען, וואס מען

דארף מאכען.
וואס וועט זיין? מיר וועלען רעאליזירען זיין איד-
עאלישע צוואה. ווען מיר הערען זיך היינט אין א
דעם אפטיקאג פון זיינע ווערטער, וואס געבען אונז
אנווייזונגען, וואס צייכענען אן דעם וועג פאר פויר-
לעכע צוקונפט, האבען מיר דאס גליק ווייטער זיך
צו לערנען אין לייטען אונזערע געדאנקען. זיין צוואה
איז דאס, וואס ער האט געזאגט, געשריבען אין געטון.
א פאר טאג נאכדעם ווי ער איז צוריקגעקומען
פון מאדערבורג, 29. נאוועמבער 1918, האט יודעה
פילדסדעי פארן מיליטער געהאלטען א רעדע, אין
וועלכער ער האט זיך אפגעשטעלט אויפער דעם מים-
טעם פון ארגאניזירטער קאלעקטיווער ארבייט. ער
האט אנוועזען אויף דעם אונזערעכליכען פריי-
זאם פון אפהייבן די ארגענונג, אלס אויסדרוק פון
די קאמער אין מאדערבורג.

— „ארגענונג מוז זיין" — האט ער דאן גע-
זאגט. די „ארגענונג" די פעסטע, טעגליכע, וואס
אין יעדען מאמענט מוז זיין אין דער נשמה, אין
פערזאנלעך זיך, אין פערזעהר מיט מענשען.
— „דאס איז מיין פראגראם, מיינע עהרערן"
האט ער ערקלערט. מיט'ן דאזיגען געהאט, און
צום דאזיגען פראגראם דורף איד אייך אלע פוילען
שאפט זיך אין כאפאס. אין דאזיגען כאפאס מוז דרעגן
אלס ביישפיל דאס שנעלע "שאפט" די אינערליכע
ארגענונג און דאס שנעלע ארגאניזירען זיך".
אויף האט יודעה פילדסדעי געפויהלען אין, נאך-
וועמענער 1918,
וואס וועט זיין? עס וועט זיין ארגענונג און איד-
נאנצאזיע. עס וועט זיין אזא פוילען, ווי פילדסדעי
האט עס געזעהן אין גייסט ווען ער האט פערלאזען
די קאמער אין מאדערבורג.

א טיג, פון וועלכען פילסודסקי האט גע-
שאפען די געשיכטע. ער האט געשליפט די
שווערסטע לאסט - די פראטאנוואריסטיקייט.
מיר אלע זענען פאר'ן גוטען און שלעכטען
גענוען פראטאנוואריזם פאר איהם. ער איז געווען
פראטאנוואריזם פאר דער געשיכטע.
ער דערבייזט וועט פארן דור, וואס נעהמט איי-
נער נאך פילסודסקין די ירושה, נישט צוריקהער-
דען האט דאזיגע עמיטאליכע פערטרויען, וואס עס
קען פיהלען אפילו אין דעם ביטערסטעם קאמף א
זעלנער וואס ליבט זיין פיהרער. דעם דאזיגע אמת

אז „די מענטשן, וואס פיהרען אן מיט די געשעהער
נישען זענען וויכטיגער ווי די געשעהענישען.“ און
דערפער צוהייבט ער און אפט מיט דעם דאווענען
צו שטעלען אין נומע צוהינגען מיט די דאווענען
מענטשן. ווי עס שטעלט פעסט דער אפיציעלער קא-
מוניקאט פון די מאסקווער געשפראכענען, האבען זיי
אויפגעלעזט די פולקאממע איינשטימיגקייט פון
די פיהרער פון דער פראנצויזישער און סאוויעטיש-
שער פאליטיק אויף די הויפטראפאלעמען פון דער
אייראפעאישער פאליטיק. הנם אין דעמאלטעלעך קא-
מוניקאט ברעט זיך, אז דער פראנצויזיש-סאוויעטיש-
שער אפמאך איז אַנאַיאנסטרומענט פון שלום און

וועט לאוואל מסתמא בענינו זינע געשפרעכען
מיניסטער בעק, וואס זענען איבערגעדריסען געוואָר-
דען צוליב דער ריווע קיין מאַסקווע.

די פאלגענדע, וואס לאוואלס ווייזט אין מאַסקווע
וועט האַבען, אין נאך שווער פאַראויסצוזעהען, די
פראנצויזישע זשורנאליסטען ווייזען אַן, אז לאוואל
האָט געדערט מיט סטאַלינען נישט נאר וועגען די
אונטערשיידענע הובות, נאָר אויך וועגען דער רעליגיע
יעדער פריוויהייט אין ראַטענעמערבאַנד. די הייע
פראנצויזישע קאָרטעפּאָנדרענען לעגען פאַר אַ רייה
פראיעקטען פון סאוויעטיש - פראנצויזישע אַנדר־
סטריקעלע און קולטורעלע צוזאַמענהאַנגרייט.

[illegible]

אויפ'ן מלוכה פארעוועלט ארויפגעלעבט די גרעסטע
לאסט: פערזאנאדארטליכקייט פאר גאט, פאר דער
היסטאריע און פאר דעם מענטשלעכערעם קאד
פערשטאנדענעם, פאר אַלעס פון די וויכטיגסטע אַר-
בייטעס ליגט אויף דער רעגירונג און זיין ליטער. דער
הוב פון אַלע, אַ חוב, וואס יעדער מוז איהם אָנער-
קענען — איז צוצוהעלפֿען יעדע, וועמען דער גור
האט אנגעטרוטן די דאזיגע לאסט. און העלפֿען מיר

פון איבערדורף אין דער נשמה פון פוילישען פאלק.
ארום דער פערזאן פון גרויסען מארשאף אין פאר-
עקסמען א פערזאנליכע פון נאנצען פאלק. „די קאנ-
טאלידאציע פון די בירגער ארום דער פערזאן פון
יוזעף פילסדורף“ — שרייבט די צייטונג — וואס
איז בעזונדערש שטארק ארויסגעטרעטען אין די לעצ-
טע יארהערן פון זיין לעבען, איז אויסגעוואסען אין
א פרעכטיגען און קורצן פון פערזאנליכע ארום זיין
טורמען. זי איז געשטאנען אן אלטן פון בערגרייכטע נלוי-
פער, אז דער גרויסער מארשאף האט מיט זיין ארבייט

די בעקאנטע שריפטשטעלערין דאראטהע וואו-
דמען האט איינע פערפעקטליכע א ניי ווערק ווע-
גען די דייטשע לופט-בעוואונגער. א פאנאנדלונג
אויפערן דאזיגען בוך עפלינען מיר אין דעם „פא-
רווער סאטעבלאט“ פון וועלכען מיר ציטירען איי-
ניגע שטעלען.
באלד אין אנהויב ווערט דערין אנגעוויזען,
ווי זעהר די נאציאנאל-סאציאליסטישע רעגירונג
אונטערשטעט זיך פון אלע אנדערע רעגירונגן
זי בעזיצט אן אנדערע, אייגענטליך אינגאנצען געשט-
דעם גרויסען קראפט-רעזערוואאר. א דאנק דעם,
וואס דייטשלאנד האט אין זי פריהערדיגע יאהרען
געבויט און געקויפט אערפאלגען, האט זי קיינ-
מאל געשטאנען אויפגעריסען דעם קאנטאקט מיט אויס-
לאנד איש דעם געבויט. זי איז דעריבער געווען
גענוי אינפארמירט וועגען די לופט-בעוואונגער
פון אנדערע לענדער און זי האט אין א גענוגענדער
אחל קאנקורענץ-עפליגען טייערן פון אערפאלגען-
פאטענטען און דאס האט איהר געגעבען די מעג-
ליכקייט מיט איינמאל אנהויבען אן איינערליכע

טיגער אויב געשט וויכטיגסטער טייל פון אלגעמיי-
נעם קריגס-פראגמאט. אלס „נשמה-פראגמאט“ זענען די
2500 קאריס-גרופען און שטיצפונקטען פון „דיי-
טשען לופט-ספארט-פערבאנד“ מיט זינע 500,000
מיטגלידער, „נשמה-פראגמאט“ זענען די 6 מיליאן
מיטגלידער פון „רייכס-“ לופט- שוואבונד“, די
1,100,000 לופט-טויזן הויזוואכען. די צוגעוואוינע
זו דער סכנה, דאס העצערן פון דער יוגענד, די
אלאנג שטענדיג דערפון צו רעדען אבער קיינמאל
גישט ערנסט טראכטען וועגען דעם.

[illegible]

עם אים א'ארויגענשינליכער פאקט, אז די פער-
גאנגענע וואך, איז אין אונזער אינערליך לעבענ-
ווען א מאמענט פון פרובע, נישט קיין קלענערע ווי
אין די טעג פון איינווארט 1920, אז עס קען נישט
זיין קיין וויכטיגערע אופגאבע פאר דער פראקטישער
פאליטיק ווי אנווענדען אים צו מעטאנימיס צום רע-

עם האפען זיך גענערונגס די אפיציעלע טרויער
פיערליכקייטען נאך'ן טויט פון מארשאַל פיליסדעסן
און דאס פוילישע מלוכה'לעכע טרעט צוריק אריין
אין זיין פארמאלען נאגל. דער קאבינעט פון ארע
מיער סלאוועק האט זיך אנגעגעבען אין דימיסיע
דער מלוכה'פערזענדעט פאר אבער די דימיסיע נישט
אנגענומען און געפונען פאר נויטיג, אז דער בייד
איצטיגער קאבינעט זאל ווייטער רעפולען זיינע פליכ
טען. דער דאזיגער פאקט קען סימבאליש אויסזע
היינטיגס ווערען אין דעם זין, אז קיין גענערירונג
קורס אין דער פאליטיק וועט נישט פארקומען, אז
די ליניע, וואס איז אנגעצייכענט געווארען דורכ'ן
מארשאַל פיליסדעסן און איז קאנסעקוענט דורך
דער איצטיגער רעגירונג אדורכגעפירט געווארען,
וועט אויך ווייטער דורך דער זעלבער רעגירונג פארט
געזעצט ווערען.

אין דעם זין זאגט זיך אויך ארויס די נעכטיגע
פויגלישע פרעסע, וואס שמעטם נאָהענט בן דער רע-
גירונג. אזוי למשל, "שריפט די האלב־אָפֿיציעלע
„גאָזעט פּאַפּאַ" אין „אָרטיקל אָנשטעלן פֿעל-
פּעל", פּעראַנטוואָרטליכקייט, "צוּ אַנד. פּאַלגענדעס;
לעזע זענען מיר געווען די ענטוירעסטע זעלנער נאָר
א טייג, פון וועלכען פֿילוסאָפֿי האָט גע-
שאַפֿען די נעשיכטע. ער האָט געשעפֿט די
שווערסטע לאַסט — די פּעראַנטוואָרטליכקייט.
מיר אלע זענען פּאַר'ן גוטען און שלעכטען
געווען פּעראַנטוואָרטליך פאַר איינס. ער איז געווען
פּעראַנטוואָרטליך פאַר דער נעשיכטע.
און דעריבער וועט פאַרן דור, וואָס נעהמט איר
בער נאָך פֿילוסאָפֿין די ירושה, נישט צוריקקעהן
דען דאָס דאָזיגע עמפֿיטליכע פּערטרויען, וואָס עס
קען פֿילען אַפֿילו אין דעם ביטערסטען קאָפּ אָדער
זעלנער, וואָס גלויבט זיין פֿיהרער. דעם דאָזיגען אמת
מוז מען מוטיג קוקן אַ פֿנים אַרײַן. מ'מוז זיך שוין
דען מיט דער פּעראַנגענומענהײט, וואָס איז אַרײַן
פֿיג אַוועק, ווי עס נעמט אַוועק די יונגער, מען
דאַרף דערקענען די אייגענע פּוּחות, די אייגענע
האַרטקייט, די אייגענע מוטיבוקייט. און מען דאַרף
מוטיג שלעפּען די גרויסע לאַסט; דעם מוּל פֿון
פֿילען.

עס איז דא נישט פערהאן קיין עצה, קיין אופן,
ווי מען זאל קענען פארדערן דאזיגע מערדאנטוארט-
ליכקייט אראפנעמען פון יעדע ריפע פלייצעס. אינאיי-
נאם ווי וויכטיגסט פראגע, פאר וועלכער עס ווערט
אונגעשטעלט יעדער עהרליכער מענטש און וועל-
כער ער דארף ענטשורדען, ווי אזוי דארף מען דאס
מאכען: ווי אזוי דארף מען צולעגען די הענד, בכדי
צו שטיצען דאס ווערטל ערעמינאצאציעס, ווייז-
נדיג די העכער אויפצובויען!"

און ווייטער... דאס איז איינס. און איצט דאס צווייטע, די מלוכה־דערנעבן לעבט אירער פערשורען, זי פערטויט קיינעם נישט פון דעם פערשערד מיט זיך אַליין, מיט דער טופעניש פון זיין גענויסען — און דער ער נעהמט אָן אַ פּעשלוס. די נייע קאנסטיטוציע און דער טוט פון מאַשאַל פּילוסדוקי — האָבען אויפ'ן מלוכה־פּרעזידענט אַרויפגעלעגט די גרעסטע קאַסט: פּאַראַנטוואָרליכקייט פאַר נאַט, פאַר דער היסטאָריע און פאַר דעם פּערנאָווערמען פנים פון פּערשטאַרפּענעם, די קאַסט פון די וויזניסמאנע אַר פייטען לויט אונז אונדז דער דערנעבן און זיין קלייטער. דער הוב פון אלע, אַ חוב, וואָס יעדער מוז איהם אָנערן קענען — איז צוצוהעלפּען יענע, וועמען דער גורל האָט אָנגעטרויט די דאָזיגע קאַסט. צו העלפּען מיט אַכטונג און גוטעם ווילען, מיט עהרליכען אורטייל און בעוואוסטניגניג אַרוואַקסמיט.

דאס איז אלץ, וואס מען קען איצט זאגן — מיט אונגעשיטעטע ווערטער, וועלכע עס איז שווער צו פארשטיין. דאס איז איינעמליך אלץ.

דער "קורער פאראנטי" פירט אים, אז דער טיט פון מארשאל פילדסדעי האט געמאכט א טי פון איבערדורף אין דער נשמה פון פוילישע פאלק. ארום דער פערזאן פון גרויסע מארשאל איז פאר געקומען א פערזאנליכע פון גאנצען פאלק. "די קאנז מאלדאציע פון די ביהמ"ד ארום דער פערזאן וואס יוזעף פילדסדעי" — שרייבט דער צייטונג — וואס איז פערזענליכע שטארק ארויסגעטרעטען אין די לעצטע טע יאהרען פון זיין לעבען, איז אויסגעוואקסען אין א פערזענליכע אקארד פון פערזאנליכע ארום זיין שרומע. צו איז נישט אן אלט פון גענעירטע קליין פער, אז דער גרויסער מארשאל האט מיט זיין ארבייט און זיין טיט איבערבארען די געפערליכסטע פון אונזערע מאדאציעס און אויפגעוועקט אין פאלק דעם פערשטאנד צו זוכען פאר אן איינציגונג קינדי פארבען, וואס דער גורל ווארפט אן פוילען?"

"און עס איז געשעהן, ווייל צו האט דער טיט פון יוזעף פילדסדעי נישט אפגעוואקסען פון די פיסטויסע פערזענליכע אלע זיינע פערזענליכע און די, וואס האבען איהם געוואלט קליין מאכען? צו זענען זייערע פנים נישט פלייך געווארען, ווען זיי האבען דערזעהן ווי זיינע זיי זענען פערזאן וואס וואס פאר א טיפער באשטעט עס פיהלען צו זיי יענע פאלקסמאסען אויף וועלכע זיי האבען זיך

עם און א' אויפגעשטויגנער פאסט, אז די פער-
גאנגענע וואך, איז אין אונזער אינערליך קעפען גע-
ווען א מאמענט פון פרויע, נישט קיין קלענערע ווי
אין די טעג פון איינזאם, 1920, און אז עס קען נישט
זיין קיין וויכטיגערע אויפגאבע פאר דער פראקטישער
פאלטרום ווי אונזערען איהר מעטיגקייט צום דע-

ווער עס זענען די שכנים פון מארשאל יוזעף פילדסדקי

אין דער קריפטע פון הייליגען רעאנארד איז וואוועל

פירשט יוזעף פאליטאקאוסקי. די טרומע האט מען געברענגט פון ווארשע, וואו זי האט זיך צייטווייליג געפינען אין דער קירך פון הייליגען קרייץ. אין א יאָהר שפּעטער דעם 22. יוני 1818 איז אין וואוועל איבערגעפֿיהרט געווארען דער טויטער קערפּער פֿון דעם גרויסען פּוילישען פֿאלקס העלד טאדעאָוויט קאָשעוּשקאָ וועלכער האָט זיך צייטווייליג געפֿינען זייט 2 חדשים אין דער קירך פֿון הייליגען פֿלאָריאַן.

נעבען די אלע היסטאָרישע פּערזענליכקייטען האָט איצט געפֿינען זיין אייביגע רוה דער פֿיהרער פֿון פּוילישען פֿאלק אין אָנהייב פֿון 20-טען יאָהר.

הונדערט, דער ערשטער פּוילישער מאַרשאַל יוזעף פּילסודסקי.

דאָן זענען דאָרט בערגאָבען געוואָרען, דעם 31. יאָנואַר 1676 די צוויי מלכים יאָן קאָזימיעזש, זעמקעס טויטען קערפּער מען האָט געברענגט פֿון פּראָקורירן און קעניג מיכאַל, וועמענס טויטען קערפּער מ'האָט געברענגט פֿון וואַרשע, דאָס איז געווען אַ גראַדעווע לויט פֿון די צוויי פּוילישע זענגערן, וועלכע מ'האָט געפֿיהרט אין וואוועל

דער טויטער קערפּער פֿון מאַרשאַל פּילסודסקי רהט אין וואוועל, אין דער היל פֿון הייליגען לעאָנאַרד. אין דער דאָזיגער אַלטער קריפטע געפֿינען זיך 7 טרומעס: קעניג וואַלאַדיסלאָו דער פֿערטער, זיין ערשטע פֿרוי דאָן צעציליאַ רענאַטאַ, קעניג יאָן סאַביעסקי און קעניגין מאַריאַ, קעניג מיכאַל, פֿירשט יוזעף פּאָליטאָקאָוסקי און טאדעאָוויט קאָשעוּשקאָ.

אייבערן וואוועל און אין די היילען מיט די היסטאָרישע קברים, דער ערשטער פֿונדאטאר פֿון דער וואוועל-קאָטעדראַ איז געווען באָלעסלאָו קראַביר, זי איז דאָן צושטערט געוואָרען אין יאָהר 1039, בעת דעם אָנפֿאַל פֿון די טשעכען, אויף דעם אָרט איז אין יאָהר 1090 לויט דער איינציאָטיג פֿון וואַלאַדיסלאָו הערמאַן ענטשטאָנען די צווייטע קאָטעדראַ. די דאָזיגע קאָטעדראַ האָט מען אָנגעהויבען בויען טאַקע 1505 דער קריפטע פֿון הייליגען לעאָנאַרד, זי האָט דריי אָפּטיילונגען, איז 10 מעטער לאַנג, 10 מעטער ברייט און 4 מעטער הויך, זי איז אויסגעפֿיהרט לויטן ראָמאַנישען סטיל אָפּ אַ די אַרבייט איז גענוג לויט.

אריינגעווענדט אין דער דאָזיגער קריפטע טראַ גען מיט זיך איבער און די אַלטע צייטען, דער אַזיסעווע פֿון די וועלכענען און סלופּעס איבער-צייגט אונז וועגען די בעשיידענע אַזיסעוועס פֿעראַלאַנגען פֿון די פֿאלקען אין 11. יאָהרהונדערט. די עלטסטע איינוואוינערין פֿון דער דאָזיגער קריפּט, אין וועלכער ס'איז איצט בערגאָבען געוואָרען דער מאַרשאַל יוזעף פּילסודסקי איז די קעניגין צעציליאַ רענאַטאַ, די עסטריישישע גרויספֿירשטיין, זי פֿרוי פֿון קעניג וואַלאַדיסלאָו דעם פֿירטען. חצן זי איז געשטארבען אין ווילנע האָט זיך וואַלאַדיסלאָו דער פֿערטער דערמאָנט אין קראַקאַ-דער וואוועל און מיט פּראַכט איבערגעפֿיהרט דעם טויטען קערפּער פֿון זיין פֿרוי קיין קראַקאַ.

Doktor
Z. Henrykowski
ספעציאַל-אַרצט פאר ווענערישע
הויט-קראנקייטען און מענער-שוועכע
וואוינאָרט יעצט
9 טראָווגאָ 9
טעל. 262-98
נעכטס טאָג פֿון 8-11 און 1-6 נאָכער
פֿאַר פֿרויען אַ ספּעציאַל-וואַרשע-וואַרשע

וואס איז „וויסטרא“ און וואס איז „וואלסטרא“?

אבער קיין גרויס איבערקעהרעניש האָט „וויסטרא“ נישט געפֿאַכט. די אמת'ע שטאָפּען פֿון בוים וואָל זענען נישט געווען קיין סך סיערער ווי די קונסטליכע וויסטרא - שטאָפּען און דעריבער איז די אינדוסטרי פֿון „וויסטרא“ שטענדיג צוריקגעגאָנגען.

ערשט איצט ווען אין דייטשלאַנד הויבט מען אָן שפּאַרען מיט רויהע מאַטעריאַלען, וואָס קומען פֿון אויסלאַנד און וועלכע מ'מוז צאָהלען מיט פּרעמדע וואַלוטעס, האָט מען דאָרט אָנגעהויבען פּעראַרבייטען בלויז וויסטראַ-פּעדיס, וועלכע מ'קען בעקומען אויס היימישע מאַטעריאַלען.

אזוי ווי אָבער וויסטראַ-פּעדיס אַלזוי האַלטען נישט זעהר שטאַרק. מ'זאָל אויס זיי קענען מאַכען שטאָפּען פֿאַר מאַנספֿילישע מלבושים. האָט מען אָלע געהויבען מישען די וויסטראַ-פּעדיס מיט דיינער וואָל פֿון שאַף און מ'האָט געשאַפּען אַ נייעם פֿאַר די, וועלכען מ'רופּט „וואַלסטראַ“ - אַט דער „וואַלסטראַ“ פֿאַרדום - רעכענט מען - זאָל טויר גען פֿאַר די שווערסטע שטאָפּען פֿון מענער-מענער טעל און זאָל מיט דער צייט פּערטרעטען אלע אמתע וואַלענע און בויםוואַלענע שטאָפּען און אזוי ארום איינשפּאַרען אויסלעבנדישע רויהע-שטאָפּען פֿאַר דער גאַנצער טעקסטיל-אינדוסטרי.

וואָלסטראַ

וויסטראפּעדישע בעציהונגען מיט א״י

פֿון פֿאַרשטעלען אָפּערטעס ענדיגט זיך דעם 8-טען יוני ה. י.

די פּויליש-א״ידיגע האַנדעלס - קאָמער מאַכט קעמאָנט די עקספּאָרטירען פֿון בוימוואַל-גאַרן, קונסט-ייד-גאַרן און שטריק-אויסאַרבייטונגען, אַז אין א״י בעשטעהען איצט מעגליכקייטען אָבזאָרגירען די דאָזיגע אַרטיקלען.

געזונטערע אינפֿאָרמאַציעס אין בייזע דער-מאָהנטע אָנגעלעגענהייטען ערטיילט דער האַנדעלס-רעפֿעראַט ביי דער קאָמער, וואַרשע, פֿרעזדרי 10.

די פּויליש-א״ידיגע האַנדעלס-קאָמער טיילט מיט, אַז דעם 22-טען מאַי ה. י. געהט אַריין אין קראַכט די פֿעראַרדונגען פֿון הויך-קאָמיסאַר, אויפֿין יסוד פֿון וועלכער עס ווערט אָבגעשאַפֿט דער פֿער-באַט צו אימפּאָרטירען קיין א״י צעמענט דורכ'ן יפוֹרער פּאָרט. דער פֿערבאַט איז געווען חל זייט דעם 11-טען אָקטאָבער 1935, און אין דער צייט זענען אַלע צעמענט-לאָדונגען טראַנספּאָרטירט גע-וואָרען דורך דעם היפּוֹרער פּאָרט.

Dr. P. Braun
med. P. Braun
צוריסעקעהרט פון פאריז
ספעציאַליסט פֿאַר הייזט און ווענערישע קראַנקע.
נעהמט אַן פֿון 1-8 און פֿון 8-4 נאָך.
Ceglinska 4, tel. 100-57.

מלאנו-סינא-מעאמער
Zachęta
זערוזשער 26
היינט און פאלענערע מענ!
גרויסער דאפּלעטער פּראָגראַם:

צי איז רוצינא
א מעדעל
פּרעהליכע קאָמדיע. אין די הויפט-רולן:
Jadwiga Smorska, E. Bodo

S. O. S.
אייזבערג
אָנהייב 4 נ. מ. שבת און זונטאָג 12 בייטאָג

הארעספאנדלעך

פון ז. האבער ווי-פאריז

פּעראַרבייט געוואָרען מיט אַט די קונסטליכע, „וויסטרא“ פּעדיס.

די דאָזיגע קאַלעקציע האָט אַרומגענומען די טעקסטיל - אינדוסטריעלע פֿון עטליכע לענדער אין אייראָפּע און אמעריקע, וואָס האָבען זיך בענוצט מיט „וויסטרא“ פּעדיס.

פֿון דעמאָלט אָן האָט מען זיך אָנגעהויבען דער מיט צו פּעראַרבייטערען אויפֿן אינטערנאַציאָנאַל לען מאַרק. אין יעדען לאַנד האָט מען אָנגעהויבען דערפֿון צו מאַכען פּערשידענע שטאָפּען, בעזונדערס יענע שטאָפּען, וועלכע זענען בעקאַנט אונטער דער בעצייכענונג „פּלאַמינאַ“, „פּלאַמינאַל“ און „מור“, סעליון“ וכוּ. די דאָזיגע שטאָפּען זענען בעמערט אין גאַנצען אויס „וויסטרא“ פּעדיס.

שפּעטער האָט מען אָנגעהויבען דערפֿון צו מאַכען טעפּיכער, מ'האָט פּעראַרבייט דערפֿון שטרייט סחודות און געהעקעלטע זאַכען, חוץ לזה אַלע שטאַפּען, וועלכע מ'בענוציגט פֿאַר דער זאַקען-אינדוסטרי.

וואָרשע. (יט"א) די פּויליש-א״ידיגע האַנדעלס-קאָמער טיילט מיט, אַז די א״ידישע-קאָמער פֿון פּאַסט און טעלעגראַף האָט אויסגעשריבען אַ קאָנקורעס אויף אַ צושטעלונג פֿון טעלעגראַף-סליד-פּעס אויס סקאַנדינאַווישען האַלץ. דער טערמין

אויפ'ן ארטעז יודישעז בית-עולם איז ווילנע

האָט זיך אָבער שטאַרק געפֿייניגט. האָט געפּאָסט הענטיג.

און דאָ דערביי האָט זיין מקום מנוחה געפונען דער „פאַר הנוח“ ר, משה רבקה וועלכער האָט געלעבט אין די צייטען פֿון גזרת ת"ח, כמעלניצקי מיט זיינע חילות זענען געפאלען ווילנע און ס'זענען דער-מאָלט אומגעקומען 26 טויזענד מענטשען אין אויפֿן טאָג. מ'האָט אונטערגעזונדען די שטאָט און 17 טעג נאָכאַנאַנד איז ווילנע געווען אין פייערדיגע פּלאַמען. ר, משה רבקה איז געווען זעהר רייך, און ער האָט דאָס אויסגעבויט אין ווילנע דעם בעריהמטען „דורכחור“.

אין אוהל פון גר צדק

און צום סוף בין איך ביים אוהל פון ווילנער גר צדק נאָרפּאָטאַק, אויף דעם אָרט פון אוהל האָט זיך אמאָל געפֿינען אַ בוים אַ וואַונדערפֿאַרער פֿוים אין אַ פּאַרם פון אַ מענטשען-געשטאַלט. מיט אַ קאַפּ, מיט אַ נאָז, און מיט הענט און פֿיס. האָבען אָבער פּוילישע סאַלדאַטען דעם בוים אָפּגעהאַקט, פֿריער דעם קאַפּ אָפּגעזעגט. דערנאָך די צווייגען די הענט און די פֿיס, געשניטען האָבען זיי פון איים אַבריסווייז, און געפֿליבען איז בלויז „גור“ אַלזין.

אינעווייניג און אוהל איז אויפֿן וואַנט פאַראַן אַן-אויפֿשריפט „הקדוש ר, אברהם ב"ר אברהם הנלוח אל בית ישראל ועלה כליו ביום שני לחג מתן תורה תס"ט. און ער הוים איז מען זיך נוהג אין דער גרויסער ווילנער שוהל דעם צווייטען טאָג שבוועות צו מאַכען אַ הוצרָה נאָכן גר צדק.

און איצט

און איצט האַלט דערביי אַז אויפֿן אָרט פון אונז זען „פּאַנסעאָן“ זאָל אַ ספּאַרט פּלאַץ אויפגעשטעלט ווערען... ווי די טויטע דארפֿען זיך אָפּפּראָגען, מאַר כען אַ וואַרע פאַר די חברה ספּאָרטליכע, - דער ווילנער גאָלד, דער „משה ר" דער „גר צדק“ און דער „היי אָדס“ מווען נאָכן טויט גלות אַפּריכטען און זייער אָרט פאַר פּוילישע פּוסבאַל שפּילער בער פֿרייען.

דאָס לעבען איז גרויזאָם און דאָס מאַדערנע יונג רוזשענדיג לעבען שוין ביז נאָר, עס האָט שוין פאַר זיין מאַיטעטעט דעם טויט אויך קיין דרך ארץ נישט און ווען דאָס מאַדערן יונגע ברויזענדיג לע-בען פאַדערט אַ זעהנעם ספּאַרט סטאַדאָן מען מען אַפּילו געהן כאַטש איבער די טויטע קערפּערס פֿון אַ ווילנער גאָלד און אַ „משה ר"...

נישט נאָר אין דייטשלאַנד, אויך אין פּראַנקרייך ענגלאַנד און אמעריקא הויבט מען זיך אָן שטאַרק פּעראַינטערסירען מיט נייע ערזאָן-שטאָפּען פֿאַר דער טעקסטיל-אינדוסטרי, וועלכע דופּען זיך מיט די מאָד גע נעמען „וויסטרא“ און „וואַלסטרא“.

אמת איז די דאָזיגע ערזאָן-שטאָפּען זענען נישט גיי, זיי זענען שוין אזוי אַלט ווי די קונסטזייערע פּעדיס, וועלכע געהערן היינט אַרום די גאַנצע טעקסטיל-אינדוסטרי פון אַרבע פּנות העולם, דורך דער קונסטזייד איז כמעט אינגאַנצען פּערדרענגט געוואָרען די אינדוסטרי פון עכטערן זיידעניץ.

די גרויסע פאַבריקען פון קונסטזייד האָבען שוין לאַנג אָנגעהויבען זוכען פּעדיס, וואָס זאָלען קענען גערויכט ווערען במקום קאָמאַדן און אויס וועל-כע מ'זאָל קענען מאַכען שטאָפּען פֿאַר קליידער סיי פֿאַר פּרויען, סיי פֿאַר מענער. בעזונדערס שטאַרק האָט מען די דאָזיגע עקספּערימענטען געפּרובט אין לענדער, וואָס האָבען אין די קריגס-יאָרען און אין די יאָרען נאָכ'ן קריג, נישט געקענט בעקומען קיין רוייהע-שטאָפּען, ווייל ס'האָט זיי פשוט געפעהלט דאָס געלד צו בעצאָהלען אין אויסלאַנד פֿאַר די רויהע שטאָפּען.

האָט מען שוין אין יאָהר 1921 געפונען אַ קינסט ליכען פּאַדיום, וועלכען מ'האָט געקענט בענויטיגען אין דער שטאַטפֿאַבריקאַציע און וועלכען מ'האָט אַ נאָמען געגעבען „וויסטרא“. אָבער קיין גרויסע אויפֿטוען האָט מען אין דער ערשטער צייט דערמיט נישט געקענט מאַכען. מ'האָט דעם פּאַדיום נישט געקענט גוט פּעראַרבייטען אין אַ שפּינעריי, מ'האָט איהם נישט געקענט וועבען און מ'האָט פּאָוואָלי זיך אָפּגעזאָגט פֿון „וויסטרא“.

אָבער שוין אין יאָהר 1926 האָט מען אויפֿן ליפּ-צינער יוד אויסגעשטעלט אַ נאָנץ גרויסע קאַלעקציע פון שטאָפּען אין פּערשידענע אויסאַרבייטונגען און אין פּערשידענע פאַרבען און קאָלירען, וואָס זענען

פון י. ארימלר

משפּחה -- די קברים פון נאָונס עלטער זיידען ר' אליהו חסיד (נאָך איהם האָט עס געהייסען דער ווילנער גאָלד) וועלכער איז געווען אַ רב אין ווילנע, זיין יודע ר' ישכר בער, זיין פּאָטער ר' שלמה זלמן, זיין גע מחותנים ווי אויך די קברים פון זיין פּרוי חנה און זיין מוטער טריינע, איבער זיין מוטערס קבר איז אויפגעשריבען אויפ'ן וואַנט פון אוהל:

„זאת האשה צלה
אם ה' בינים שמה
גאונים צדיקים בלכרה
מי יודע לספר שבחה
הצדיקה ורת טרייהו“.

אייבערן קבר פון דעם ווילנער גאָלד, וועלכער איז דער דריטער אין דער שוהל קברים איז בלויז אויפֿ' געשריבען: „פה נקבר רבנו אליהו חסיד“.

דער שתדלן פון ווילנע

אין דעם זעלבנען אוהל געפינט זיך אויך אונזערן נאָמען „יסיד“ (די ראשי תיבות פון דעם קבר פון ר' יהודה בר' אליעזר, בעקאנט יחודה ספרא רייזנא), ער איז געווען דער שתדלן פון דער דער-מאָלט טויטען ווילנע, און בעת ס'איז אין 18טען יאָהר הונדערט ארויסגעגעבען געוואָרען אַ גזירה, אז ווערן שטאַרק נישט געפֿענען קיין קראָמען און ס'איז בכלל פאַר ווערן שטאַרק פּעשענענט געוואָרען דער האַנדעל האָט זיך דעם „יסיד“ איינגעזעכען די גזירה מבטל צו מאַכען, ער האָט אויך געפּעלט אַז מ'זאָל פאַר אַ געוויסער טאַקסע דערלויבען אַרובֿערפֿיהרען די מתיים איבערן גרינעם בריק.

און אַס בין איך ביים קבר פון ערשטען ווילנער רב ר' מנחם מאַנש, דאָס איז די עלטסטע מצבה און די ערשטע שורה אויף איהר איז אינגאַנצען אָפּגערי-בען, דאָס איבעריגע אָבער קען מען גאָנץ דייטליך איבערלעזענען.

דאָס יאָהר ווען ער איז געשטאַרבֿען איז אויף דער מצבה נישט אָנגעגעבען דערפֿאַר אָבער האָט מען איהם טויטליכט מיט אזא שבת צו וועלכען קיין איין רב האָט נישט זוכה געווען -- אויף זיין מצבה זענען אויסגעקריצט די ווערטער: „משה ר"...

דער גרויסער פאסטער

נעבען דעם קבר געפינט זיך אַן-אויפֿשריפט: „פה נכסר ר' שאולקע קאצענעלענבויגען“ דער דאָ-זינער ר' שאולקע איז געווען אַ גרויסער לַמְדָן. ער

נאָנץ ווילנע האָט זיך אין דער לענג און אין דער ברייט געלייגט נישט צו דערלאָזען אָפּמעסען פון דער ערד איינעם פון די עלטסטע יודישע בית עולם'ס, וואָס איז ביי דער גאַנצער יודישער בער-פעלעקע וואָס איז פּערהייליגט און וואוהין מען קומט אויסמינסען דאָס ביטער האַרץ און אויף געוונד און פֿרנסה מתפללין זיין.

די מצבות דערצההרען

אין בין אויף דעם היסטאָרישען ווילנער בית-עלמין, וואָס איז שוין אַלט כמעט צעהן יובלען יאָהר, איך שטאַט אַפּ אַ ווייזט די מתיים אויף אַ בית הקברות וואָס קען זיך נישטענען מיט זיין קרוב האַלב טויערער יעהוֹרער עקזיסטענץ. ווער ווייט, אָפּער איז עס דאָס לעצטע מאָל, וואָס איך בין ביי די קברים פון ווילנער גאָלד, דער גר צדק, דעם „יסיד“, „משה ר", „היי אָדס“ און פון אַ גאַנצע ריי בער ריהמטער רבנים און גרולי ישראל, וואָס זענען דער שטאַלץ פון דער יודישער ווילנע, דער שטאַט פון למדנות, און יחוס.

אַלט איז דער ווילנער בית החיים אויף יענער זייט וויליט, קאָלטע גרויסע שטיינער, אָפּגעריבענע, אָפּגעמעקטע, מצבות סטאַרטשען אין עלטענע אַרויס און רעדען זיך דורך אויף זייער שטייט-לשון.

זיי דערצההרען אזוי פיל וועגען צייטען האָלט ווענען מענטשען פּערצייטיגע, מנילות, מנילות געשכטע פון דער אלטער ווילנע, וויקעלען זיך דאָ פאַנאַט דער און וואָס ס'פּערפעהלט דער אלטער שטיין, און די גרויסע מצבה דערוואַנט און דערדערט, גיט צו זיך דערקלערט מיין בעלייטער, דער ביפּליטעקאָר און ווילנע-קענער, דער לעבעדיגער לעקסיקאָן פון דער אלטער יודישער ווילנא, פֿריינט חיוניעל לונסקי, קאָזאַרמעס גרעניצען זיך מיטן בית עולם, דאָ זענען בעת דער וועלט-מלחמה אָפּאַפּעס געווען אין סאַלדאַטען האָבען דאָס דעמאָלט דעם פאַרקאָן פון פעלד אָפּגעריסען און דערמיט די אייווענס גע-הייצט.

אין אוהל פון גאון

דער ערשטער ווייזט מיינער איז, פּערשטעהט זיך אין אוהל פון ווילנער גאָלד, ס'איז דאָ פּינסטער, אָן געוואָרען קוויטלעך און פאַפּירלעך אין וועלכע יוד-דען פון אַ גאַנץ יאָהר ניסען אויס זייער ביטער האַרץ. נישט נאָר פּרומע ווידען, זענען זיך נוהג קור מען אויפֿן קבר פון גאון, נאָר אויך „היינטוועלטי-גע“ און משיכילים כאַפּען זיך אַהער אַריין אין אַ עת צרה.

דאָ אין אוהל געפינען זיך די קברים פון גאונס

לעבענדיגער דראמע ביי יידען

וועלכע זענען פאראנט געווארען פון זייערע לענדער און האלטען זיך אויף איז פראנקרייך

(פרייז פון פארניז)

ער איז א ווען פון אנאלטער חסידישער פאמיליע. פלעגט דער סטודענט פערברענגען זיינע אווענטען ביי א ביכעל אדער א צייטונג און אין דער צייט ווען ער פלעגט זיצען אין איין טונקלען ווינקל, פלעגט לאטן זיכען אין א צווייטען. ביסלעכעווייז האבען זיי זיך בעקענט. אנגעהויבן האט זיך מיט א פראגע, וועגן דער צייט, ווי שפעט עס איז. נאכדעם האט מען זיך פאראנגעט. טערעסירט. וואס איינער לעזט, נאכדעם האט מען פארוויכט זיך אראפגעצויגן פון הארצען, ביז מען איז געווארען גאנצעלע פריינד, און פון פריינד-שאפט איז עס שוועל אריבער אויף ליבע. פאר דער צייט זענען אין לעבען פון יונגענאמן פארגעקומען איינס נאכ'ן אנדערען א רייע ענדערונגען. די עלטערען זענען פארגאנגען געווארען און האבען איהם נישט געקענט מער אויסהאלטן. טען. פארהערן צוריק איהם האט ער נישט געקאנט צוליב מיליטערישע ענינים. דער יונגערמאן האט אנגעהויבען זוכען אריינס. קיין רעכט אויף אר-בייט אלס סטודענט האט ער אבער נישט געהאט. אין א קורצער צייט ארום האט מען איהם געקאפט און געגעבען איהם אנאליסטישע פון פראנקרייך. דאס זעלבע איז פארגעקומען מיט לאטיין. די צוויי יונגעלייט האבען גענומען זוכען ערגעץ א לאנד, וואוהין אויסצוואנדערן. נאך לאנגער מיה האט דער יונגערמאן מיט דער הילף פון זיינעם א קרוב אין אויסטראליע געקומען אנצולייבען אהין צו פארהערן. לאטי האט נאך לאנגער מיה געקומען א סערטיפיקאט, אריינצופארהערן קיין פאלעסטינע, צו איהר ברודער. א הייבשע צייט האבען נאך די צוויי געוואוינט אין פאריז אומלעגאל. מיט דער האפענונג, אז אייז זי וועט נישט געקומען קיין ווייז קיין אויסטראליע, וועט ער מינדעסטענס געקומען א ווייז קיין פאלעסטינע. די האפענונג איז געווען אומזיסט. אין איין שעהע אונטע האט מען איהם ארעסטירט. און נאך א דאנק דעם וואס ער האט שוין געהאט א ווייז קיין אויסטראליע, האט מען איהם ארויס-געלאזען. אין דריי טעג ארום האבען צוויי צוגען אפגעפיהרט די אומגליקליכע צושיידענע פארעל. ער איז אפגעפארהען אין לאנדאן צו זיין שוין, און זי קיין מארסעל צו איהר שוין.

צו וועלען זיך די צוויי מענטשען ווען צוריק געפליען? ווען ווייט? עס איז איצט א פערקעהרטע וועלט. די שטרעקעס צווישען לענדער ווערען געהנטער, אבער צווישען מענטשען ווערען זיי אלץ ווייטער.

דריי איז גלויב

זי איז א טאכטער פון א פראנצויזישע אייזען-באן-בעאמטער, ווי אלע פאריזער מידלעך, האט זי געענדיגט איהר שול, זי איז נאכדעם אריין אין שניידעריי און האט געארבעט אין א גרויסען פא-ריזער הויז פון פיליזין-מאטעלען. כאטש זי איז געווען א יונגע, שעהע, לעבעדיגע פראנצויזישע, האט זי נישט געהערט צו דעם טיפ מידיענטקעס (אזוי הייסען די שניידערקעס אין פאריז), וואס ארבעטען בייטאג און זוכען ביינאכט ווייטגע-לעבט. איהר אידעאל איז געווען צו חתונה האבען

זי האט צוויי פאל פערקוירען איהר גליק

זי איז געווען א יונגע, יודיש-דייטשע אד-הוקאטע פון א יאהר אכט און צוואנציג, אויס-געוועזען האט זי אבער מיט פיליזין יאהר יונגער, זי איז די טאכטער פון א יודישען דאקטאר, א פרוי פון דער היינטיגער צייט, א ספארטלערין, וואס קען אליין פיהרען אנאליסטישע אבער-קלעטערקע און צו דעם אלעם אנאלעגאנטע טענענערין און דער מיי א ליידענשאפטליכע רויכערין. ביז היינטערס קומען צו דער מאכט אין איהר וועג אין לעבען געווען גליקליך און קלאר פאר-אויס בעשטימט. זי האט געהאט א רייכען מאן, א פארקאנט, אנאליסטישען סיערען אויסמאגליכ. א ווילע אויסערן שטאט, א שעהע דירה אין צענ-טער פון שטאט, א סאלאן, פריינד, א געזעלשאפט פון קינסטלער און ליטעראטער. ווייטער האט זי געהאט ספארט אין די אלפן-בערג, ווער איז זי געווען בייים ים.

מיט איין מאל האט זיך דאס אלץ איבער-גע-דרעסט, און די יונגע האט זיך פלוצלונג דערוועגן אין פאריז. אין די קארידאירען פון הילפ-קאמיטעט, עס איז געקומען א יאגעניש צו געפליען אריינס, און זי איז געווען איינזאם ווי א שטיין. קיין מוטער האט זי נישט געהאט. דער פאטער איז אין א קור-צע צייט ארום געשטארבען. זי האט געהאט בלויז אנפאלטערען ברודער, א דאקטאר, וואס איז צווא-מען מיט איהר געקומען אין פאריז און איז נאך-דעם אוועק קיין פאלעסטינע. מיר וועלען צוליב געוויסע איראנען דער מיי-דעלס רייכטיגן נאמען נישט אנגעבען. מיר וועלען זי רופען לאטי.

וועגען יודישקייט האט לאטי נישט געוואוסט א פאליטישע יודען האט זי זיך בעצוגען, ווי אן-אמערקאנער בעציהט זיך צו נגערס. און די פרגעסע מאטעריע איז פאר איהר געווען די ער-שטע צייט, צו שטעהען מיט די פאליטישע יודען אין איין רייה.

אין אנפאנג האט נאך לאטי געהאט אפיסעל געלד, שפעטער איז דאס געלד צורגעקומען, און לאטי האט געמוזט געהען אויף וועלכער אר-בייט עס האט זיך געמאכט. עס איז אוועק אויף ווייט, אז זי איז געווארען א קינדער-נאנקע ביי א רייכען דייטשען עמגראנט.

די צייט איז דערווייל געגאנגען, לאטי האט זיך בעזעצט אין אנאליסטישע פאריזער סטודענטען האטעל און גענומען גרייטען זיך צו אנאליסטישען אריימען לעבען.

אין דעמאלטען האטעל האט געוואוינט א יודישער סטודענט פון פאליז, א שטילער בחור,

Dr. L. Berman
med.
צעגענדיגאנא 15 מעל. 149-07
ספעציעלע ערשטע שווער-שטעלע-פערזאנלעכע
אין ספעציעלע בעראטונג.
נעמט אן פון 11-8 און פון 4-8 אוועק.
וועט אן פון 9-11 און פון 1-9 טאגס.
פאר אינפערמאציע-לעסע-לעסע-פרייזע

זי האט איהם ליב געקראגען

(ס'זיט) פון ג. מיכאל

די ערשטע צייט נאך דער חתונה האט מען זיך געקריגט הייט, דערנאך אלץ קאלטער און קאל-טער. מען האט זיך געקריגט גלאט אזוי זיך, און היץ, און חשק, לאנגווייליג זיך געקריגט. איהם האט געהאט פריינדיג, וואס האבען דורכגעלעבט שטורעם און דראמעס: דא האבען זיי זיך אליין פערליבט אין אנדערע מענער, דא זענען זיי געווארען איינעוויכטיג אויף זייערע איי-גענע מענער. האט זי איהם מקנא געווען: אי-דאס הייסט געלעבט אויף דער וועלט! זיי לעבען מיט אן אומאמין לעבען! ביי איהר אבער איז עפעס א מין איהר-פלעט, נישט קיין לעבען. נישט איהר דוד קוקט זיך אום אויף אנדערע פרויען, נישט אנדערע מענער קוקען זיך אום אויף איהר... פון אזא לעבען, מ'שטיינטענאט, ווערט מען דאך פערשימעלט און פערשעלטערט פאר דער צייט! א לאנגווייליג לעבען! טאג-אין, טאג-אויס -- די נישט-אינטערעסאנטע לאנגווייליגע פליכטען פון א היימישער דיינסט. דער ווען, אזוי גיך ווי ער קומט נאך דיינסט פון שול, אנטלויפט ער צו זיינע חברים, וואו טאן פערעליכער ווי אין דער היים; דער מאן, וואס ער זאל נישט טון און וואס ער זאל נישט זאגען, צווייטע ער בלויז די גער-ווען און ברענגט ארום פון געוועלד. און נישט איינמאל, בעת דעם ארוםקריגען זיך, פלעגט זי ווערען אויפגעקאפט און א זאג טון איהם גלייך אין די אויגען:

— די ביזט א פשוטער נאר!
און פלוצלינג האט פאסירט אןאומגליק. דוד האט זיך פערקיהלט. געקאפט א לונגען-ענטציונד, און אין עטליכע טעג אוועקגעשטארבען. א געפאלענע, פערלאנגען איז איהם געבליבען איינע אליין מיט'ן יונגען ווען איהרען. און ערשט נאך דער לויט האט זי זיך דערוואוסט, אז דוד איז געווען פערזיכערט אויף א גרויסער טאמע

עס איז שווער צו זאגען, וואס אייגענטליך האט איהן געהאלטען צוגעבונדען צו איהר מאן, דוד, און פארוואס זענען זיי זיך נישט פונגענדער-געגאנגען?

געדען איז זי פערהיראט שוין זעכצעהן יאהר, און מיט יעדען יאהר איז איהר געפיהל צו איהם געווארען אלץ קאלטער און קאלטער, און די ריגורדיגער אלץ אפער און אפער, קיין ליבע האט זי צו איהם קיינמאל נישט געפיהלט, אלייל דאן ווען זי איז געשטאנען מיט איהם, אונ-טער דער חופה.

א מאדענע זאך, אפילו אין יענעם פיערליכען מאמענט האט ער גערייצט איהרע געווען: ער האט זיך איינגעקעמט און נישט געוואלט אנטון זיך יום-טוב'דיגער, אזוי ווי זי האט עס פאר-לאנגט פון איהם. זי האט אומצופרידען א בליק געטון אויף איהם אונטער דער חופה און האט זיך חשק אויסגעשטרעקט צו איהם איהר האנד פאר דעם קידושין-רינגעל. און פון יעדער צייט אן טראגט זי דאס רינגעל עפעס נישט געווען...

קיין ליבע איז נישט געווען אויך דאן, ווען ער האט זיך געשטעלט צו איהר און זי, א יונג מידעל, האט אנגענומען זיין-היראט-פארשלאג. ער איז געווען נישט קיין מיאסער יונג, נישקשע פון א פערדינער, און — מידארף דאך הייראטען! אין דעם נישט געלונגענע לעבען איהרען האט זי בעשולדיגט בלויז איהם, זיין שלעכטען כא-ראקטער, זיין קעגנזאץ, זיין קאראקטער, זיין גראב-קייט, און נאך. ערגער: ביי זיך אין הארצען האט זי איהם גערעכענט פאר א פשוטען נאר. ווי האבען זיך אומגעקריגט איבער יעדער געלעגענהייט: איבער דער ערציהונג פון זייער איינציגען ווען, איבער דעם וואו מען זאל פאר-ברענגען דעם ווער, איבער דעם צי מען זאל אנטאן די קאלאש...

און עפענען אליין א קליינעם שניידער-ווערקשטעל. אין דעם זעלבען הויז האט אויך געארבעט א פאליטיש-יודישער בחור אלס צושניידער. די צוויי האבען זיך ביי דער ארבייט בעקענט, א לאנגע צייט איז מען אומגעגאנגען צוזאמען. און ענדליך הא-בען זיי חתונה געהאט.

אזוי ווי דער יונגערמאן האט גוט פערדינט, האבען זיי זיך רוהיג און בעשיידען געלעבט, און פאר דער צייט האבען זיי געהאט צוויי יונג-איצט און איינער אלט 8 יאהר און דער צוויי-טער 12 יאהר.

פאר דער גאנצער צייט האבען זיי נישט גע-טראכט, אז עס קאן קומען א צייט, ווען מען וועט אויסלענדער פערפאלגען און ארויסטרייבען פון לאנד. און דעם יונגערמאן האט זיך נאטורלי-זאצט אפגעלייגט פון טאג צו טאג. אזוי לאנג און אזוי ברייט, ביז דער אומגליק איז געקומען. א גזירה איז ארויס, אז אלע אויסלענדישע ארבייטער מוזען נאכאמאל דורכגעוויפט ווערען און בעקומען נייע ערלויבנישען אויף ארבייט.

דער יונגערמאן איז געווען זיכער, אז איהם וועט מען נישט טשעפען. סטייטש, ער האט דאך א פראנצויזישע פאר א ווייב און צוויי קליינע פראנ-צויזלעך. און פארט, ווען דער מיניסטער האט ער-קלערט אז אזעלכע אויסלענדער וועט מען נישט טשעפען, אבער דער מיניסטער טראכט, און די פאליציי לאכט. ווארעם דער מיניסטער איז היינט נאך און מארגען קאן ער זיין אויס, דער פאליציי נאכאמאל אבער איז אייביג.

מיט איין ווארט, דאס וואס דער מיניסטער האט געזאגט, האט זיך ארויסגעוויזען בלויז פאר א גוטען וואונט, און דער יונגערמאן האט אהן א פארוואס און אהן א פארוואס געקומען אנאליסטיש. פון לאנד צוזאמען מיט זיין פראנצויזישע און זיינע צוויי פראנצויזלעך.

עס איז געווען טרויעריג אנצוקוקען אויף דער גאר-באן-סטאנציע אין פאריז דעם יודען מיט זיין פראנצויזישע מיט די צוויי פראנצויזלעך, וועג-דיג אויף די פעק צוזאמען מיט צעהנליגער אנ-דער-ווייזען אויפ'ן וועג צוריק קיין פאליז. אי-בער'הייט האט דאס הארץ וועג געטון אויף דער יונגער מיטער מיט די צוויי קינדער, וואס זענען געווען געצוואונגען צו פערלאזען זייער אמת'ן פאטערלאנד און פארהערן ערגעץ ווייט אין גלות צייט. פארט נאך ווען איהר פאטער איז געפאלען אין דער מלחמה, פערטיידיגענדיג זיין פאטערלאנד אויף איהרע פאטער'דיג ווייב טאכטער אויפ'ן שיף פון דער שלבער פאטערלאנד.

אזוי זעהט עס אויס אין אונזער צייט, ווען קאנאדע-פארבינדונגען ווערען און באנקירען מא-צען די מאראל.

איספליגען קיין פאלעסטינע
פון 630 זל. אן
אריינס" פיערטיקטער 18 מעל. 249-83
אין הנהג-פעסער קיין משעכא-סלאוואקיי און יוגאסלאוויע.

געלד. און צום ערשטען מאל האט זי איצט א טראכט געטון מיט רעספעקט וועגען איהר מאן. אין א יאהר ארום האט מען איהר נישט געקאנט דערקענען. אין דער רייכער, מאדערנער וואוינונג מיט צוויי דיינסטען, צווישען דער נייער, טייערער איינסטאטונג, אין דעם שעהנעם און רייכען בודואר, אין איהר קאסטאדארען, עלעגאנטען קלייד, איז זי עפעס מיטאמאל יונגער געווארען איבער אלע צייטערען זענען געווען אויסגעשטעלט דורס פארטרעטען.

זי האט איהר געהאט א סך בייע בעקאנטע, זי איז געווען פערשריבען אין פערשיידענע קלוגען, געווען טעטיג אין געזעלשאפטליכע פאראייניגען, און אויטאמאטישע אינסטיטוציעס. זי האט גענומען פון דעם לעבען אלץ וואס זי האט נאך געקאנט נעמען. אבער איהר בעליבטע טעמע איז געווען — איהר גאטעליגער מאן. מיט טיפער צארגטיקייט, מיט אויף-ריכטיגער צארגטיקייט האט זי געקוקט אויף זיינע צוהאנגענע בילדער: זי האט אפילו אויף איהר ברוסט געטראגען א מעדאליאן מיט זיין פאטער-א-פישען בילד. מיט דעם גרעסטען רעספעקט און ליבע האט זי גערעדט וועגען איהם. זי האט אויך דעם ווען נישט געלאזט פערשטען אן וויין פאטער. צו זיין ערשטען אהערצייט האט זי אויך זיין קבר אוועקגעשטעלט א טייערע מצבה, וואו זי האט גע-הייסען אויסקריצען:

"מיין געליבטען, דעם בעסטען מאן אין דער וועלט, פון זיין ווייב."

און כאטש עס איז שוין אוועק א גאנץ יאהר, קאן איהר נישט רעדען און טרעהרען וועגען איהר פערשטארבענע מאן. אמת'ע, אויפריכטיגע טרעה-רען שטעלען זיך איהר אין די אויגען, בשעת זי ברענגט ארויס זיין נאמען. און נאך מער, — זי וויל מער נישט הייראטען, זי וועט קיינמאל נישט הייראטען, ווייל זי וויל פערבליבען געטוי איהר דוד'ן, און נישט איינמאל דריקט צו איהרע ליפען צום מעדאליאן און שפעסטע:

"מייערער מיידער! איינציגער מיידער! זי ביזט אזא ליבער, אזא קלוגער!"

ראדיא-ווינקל

ווי וועט אויסזעהן די וועלט אין דער נאעהענטער צוקונפט?

(נביאות פון אמעריקאנער פראפעסארן)

אין די אמעריקאנער טעכנישע זשורנאלען האט בען זיך איצט געוויזען ארטיקלעך, אין וועלכע עס ווערט געשילדערט די וועלט, ווי אזוי זי וועט אויס-זעהען אין דער נאעהענטער צוקונפט א דאנק די איז טיגע טעכנישע דערגרייכונגען. אט, וואס מיר ליי-ענען:

די ערפינדונגען פון דער לעצטער צייט — דער פילם, דער גראמאפאן און דער ראדיא — זענען שוין געווארען די וויכטיגסטע פאקטארען פונ'ם היינ-טיגע לעבען. איינס הענגט אפ פון אנדערען אין א גאר גרויסער מאס, אבער אין דער זעלבער צייט ער-נעמען זיי זיך איינס דאס אנדערע. ס'וועט קומען א מאל א צייט, אז אלע דריי אויפגעדרומטע ער-פינדונגען — פילם, גראמאפאן און ראדיא — ווע-לען צוזאמען מיט דער טעלעוויזיע בילדען אן איינ-הייטליכע אינדרוקטעלע און ארטיסטישע גאנצקייט. וויין וועט עס א גרויסער קאמפלעקס, וועלכער וועט צוקומען צו אזא הויכער מדרגה פון קולטור און ציוויליזאציע, אז מיר זענען עס נאך נישט אויס-שטאנד אפילו זיך פארצושטעלען. עס וועט זיין א צענטראל-פונקט, וואו עס וועלען זיך צונויפטרעפן די אלעליי מענליכקייטען, וואס דער מענשליכער גייסט פערמאנט אלץ. אט דער מאדערנער אויסזען פון פערמאנענצן דעם פילם, גראמאפאן, ראדיא און די טעלעוויזיע — וועט בילדען דעם העכסטען וועלט-גענטער פון אלע שאפענדע פוחות.

דער ראדיא, עווענטועל די פילם-טעלעוויזיע, וועט אונז ליפערן לעבעדיגע פערזענלעכע, שנעלע און אומ-זייערסטע, אנשטאט צייטונגען, זשורנאלען און פיר-כער — וועלען נאר ערשיינען, טעלעדראמען, וועל-כע וועלען אונז דערצעהלען אלץ נענדיג דורך דעם גערעדטען ווארט, דורך דער פערפארמאציע פון קלאג-נען, דורך פארבייגע בילדער, דער צוקונפטס-שווייגער וועט זיין ממש א מכושר, דער רויכער וועט זיין פאר-עטישע שטימונג אויסדרוקען דורך דער פערמאנע-לונג פון די פאנטאסטישע ערפינדונגען.

דאס טעאטער און די קאנצערטען וועלען אריי-פער אין אונזערע היימען אריין. וויין וועט עס אר-טיסטישע פערפארמאציען, עהליך צו די רעפארטא-זשען פון די ספארטיגעוועטען, וואו מען וועט נישט דארפן זיך שטייטען אויף די טריבונעס, נאר מען וועט קאנען זיך צוקוקען צו זיי נאכ'ן נעמטליך זי-גענדיג אויף א בעקוועמער שטולה. אבער די נייע, די ווייטליך נייע טעאטערען, וועלען זיך דער עיקר פאנצענטירען אין די ראדיא-סטאציעס.

דא, אין די ראדיא-סטאציעס, וועלען די אנגע-זעהענסטע ארטיסטען עקספערטירענען מיט ליכט, פאר, מוויק, דראמא, ליטעראטור און רוינער פא-עזיע, ביז מען וועט מיטאמאל דערקענען א — פאנצירטאטע אויף דער עלעקטרא-מאלייזען.

און סאמע וועט עס אמאל דאס נישט פערמיט-טערענערן — וועט נענדיג זיין בלויז א דרוק צו טון ביים קנאפ פון ראדיא-אפאראט און מען וועט זיך קענען צוקוקען צו דער נייעסטער עקספערטירען אויפן ברויט פונם אינדישען אוקיינוס... צי נאך — צו דער נייעסטער פארשונג און די נייעסטע עקספער-טירען איהר אטאמען. מיטראקאסמאס און מאק-ראקאסמאס — און אין דער מיט שטעהט זיך דער מענש, וועמען פירער וועלעט זענען איהם אזוי נא-הענט.

אפילו דער סאמע לעצטער דיכטער פונ'ם פער-ווארפענעם פראווינציאלען וועט שוין מער ווי-נען דער כהנאכט נישט שרייבען:

"דער נאכטיגאל, ער זינגט,

היינא הארץ פון בעקשעפט שפרינגט..."

ער וועט נאך צייכענען זיינע ארכיטעקטאנישע פאנטאזיעס, וואס וועלען זיין רייך מיט געוונדענע, לירישען צוויבער און וועט זיך ארויסזאגען מיט דער חלילה פון אספערס, אספליטורען, כעמישע פארמולעס, לאנאריטאמען, כינוסען און קאסינוסען (מאטעמא-טישע פיגורען).

עס וועלען דאן נישט זיין קיין אפגעוונדערטע קונסט-ציוויגען. עס וועלען אויך קיין בעוונדערע אר-בייטאויספיהרער נישט זיין. נאר זיין וועט נאך א מוסטערהאפט אראנזשירטע גרויסע נאנצקייט, ארום גענומען מיט א מענע ספעציאליסטען. אזוי נאך ווע-לען, דורך דער שווארץ-דיינער, ארבייט, אויפקומען ארטיסטישע ווערק פון דער נייער, במשנות'דיגער, פערעטיגער שיינקייט.

אזוי איז עס. די נאחנות פון דער טעלעוויזיע דארפן שוין גארנישט וואונדערן. מען קען שוין זא-גען, אז ביכער, וועלכע וועלען אקוסטיש פערוואנד-לען ווערען אין קלאנגלישעס, צי פילמען, וועל-כע וועלען גענעבען ווערען דורכ'ן טעלעוויזאָר, צו ראדיא-צייטונגען — דאס זענען שוין ענינים פון דער נישט ווייטער צוקונפט, פריהער, צי שפעט-ער — ופעט דאס אלץ געוויס זיין.

Dr. Wołkowski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
צינער-גאס 11, טעל. 238-02
נעמט אן אין הויז-און ווענערישע
מאנקהייטען, מענער-שוועכע
פון 8-11 ביטאג און פון 4-9 אוועק

פאר ערמארדע 2 פרויען און פערוואונדע א דריטע מענטש איז נעכטן געמשפט געווארן דער געו. פאליציאנט וואס האט רלושעווסקי ער איז פערמשפט געווארן אויף 12 יאהר שווערע טורמע

דאס האט איהם געראטעוועט דאס לעבען, ווייל
גלייך האט א קנאל נעטן דער דעוואלוצער, און די
קול איז אריין אין וואנד נעבען ראזענבלאטען.
דערהערענדיג דעם שאס איז אריינגעלאפען פון
דער קיך די עכטן, פעסע שיליף (פון פאליצייאנט
13); 45 יאהר אלט, אז זי האט דערוועהן דעם
משונענעם פנים פונ'ם שפור, האט זי אנגעהויבן
צו מאכען נעוואלדען. דאן האט ס'ווערעווסקי אויף
איהר געשאסען. די קול האט איהר ארוינגעטראפען
אין דער ברוסט אריין און זי איז אנדערעפאלען
צו דער ערד, בענסענדיג זיך מיט בלוט.
אין דעם מאמענט איז אריינגעלאפען אין באר
דער האלבערמאטער פון לעאנארדפלאץ, דער 34
יעהריגער מאיר הארמאט (קרושע 6), וועלכער
האט זיך געפרובט צו ענטוואפענען דעם מערדער,
איהם צוהילף איז גלייך געקומען די 24-יעהריגע
קעלנערקע אירענא גושעשיקעוויטש.
ס'ווערעווסקי האט אפגעשטופט פון זיך האר
מאטען און די קעלנערקע, און זיך גענומען נאכ
אנאנד שיסען אויף זי בידען.
די קעלנערקע האט געקומען א קול אין האר
און איז אנדערעפאלען א טויטע אויף ארט, האר
מאטען האט א קול געמארשען אין דער ברוסט, און
אויך ער איז אנדערעפאלען א בעוואוסטלאזער
צו דער ערד.
בינו לבינו איז אויף דער נאס געווארען א
גרויס צוזאמענלויף.
עטליכע דרייטערע דורכגעהער און פאליצייאנט
טען זענען אריין אין באר און סוף פל סוף ענטוואר
פענט דעם עווערעוועטען ס'ווערעווסקי.
עס איז אפגערירט געווארען פאנאטאוו, וועל
כע האט פראוואירש פאנאטאוו פערסע שיליף,
און פערסעשטעלט דעם טויט פון דער גושעשיקע
וויטש.
מאיר הארמאטען און די שיליף האט מען אפ
געפירט אין קרייזשפאטא.
די שטערנליך-פערוואונדעטע שיליף איז ביים
אייבערגאנגען זי צום בעט - געשטארבען.
ביים אפגעטוישטען פאנאטאוו, וועלכע
דיגטען, שטעלט זיך ארויס, אז ער איז בעת זיין
דינסט אין דער פאליציי שוין 8 מאל געווען בעשול
דינט אויף א דיסציפלינארען אופן. דער בעשולדיג

נעכטען איז אויף דער בעשולדיגונגס - פאנא
אין קרייזשפאטא געווען דער 37-יעהריגער וואס
לאזן ס'ווערעווסקי, געוועזענער פאליציאנט פון 6.
קאמיסאריאט.
פארווערס פון געריכט איז געווען דער ריכטער
לאזשניסקי, פיינזענער די ריכטער גושעשיקעווסקי
און וואלסקי. בעשולדיגט האט דער פראקוראדאר קאר
סקי און פערטיידיגט - אדו. פראדוקא.
ס'ווערעווסקי איז פערשולדיגט געווארען אין ער
מארדען שווערעווסקי 2 פרויען און פערוואונדען
א דריטען מענטש.
לויט'ן בעשולדיגונגס - אקט זעהט ס'ווערעווסקי
סקים פערברעכען אויס אויף פאלגענדען אופן:
אויף פיעטריקאווער 317 האט זיך דעם 24-טען
נאוועמבער, קורץ פאר 12 מיטאג אפגעשפילט א
פלוטיגע טראגעדיע, וואס האט קיין גלייכען נישט
אין דער קרימינאליסטיק - געשיכטע פון אונזער
שטאט.
אין דעם דאזיגען הויז געפינט זיך דער באר
פון א געוויסען ראזענבלאט, און וועלכען עס איז
נעכטען געקומען צוגיין דער 36-יעהריגער וואסלאוו
ס'ווערעווסקי. (דער דאזיגער ס'ווערעווסקי וואוינט
אויף קראשעווסקע 18, מיט א ווייב און זעקס
קינדער).
אריינגעגאנגען אין באר איז ער שוין שטארק
אונטערן גלעזעל, וואס עס איז געווען צו דערקענען
פון זיין וואקלען זיך אויף די פיס און פון דעם
טריבען בלוט.
ער איז, ווי געזאגט, אריין אין באר און געפא
דערט, מ'זאל איהם דערלאנגען בראנען.
דער בארעפאס פונם באר האט איהם דער -
קלערט, אז ער בעווייזט נישט קיין דערוועהנעיש
אויף צו פערקויפען אלקאהא. ס'ווערעווסקי איז א
פער צוגעשטאנען, אז מ'זאל איהם דווקא געבען
בראנען...
ראזענבלאט האט איהם דאן גענומען אונטער
דער האנד און זיך בעמיהט איהם ארויסצופירען
פון באר.
דא איז ס'ווערעווסקי געווארען מלא רציחה,
א פערשטען שטויס נעטן פון זיך ראזענבלאט און
פלינג ארויסגעפאלט צו איהם א רעוואלוצער.
ראזענבלאט האט זיך שטארק דערשטארקען און
מאמענטאל זיך געהאלטען הינטערן קאדען, וואס
אויף שטח פון פאנאטאוו'ס קאבריק איז דעם
11 סעפטעמבער פון פערגאנגענעם יאהר פארגעק
מען א קאמיניסטישע, "מאסובסק". די פאליציי האט
זיך וועגען דעם דעוואוסט, זי איז אריין אין דער
קאבריק און ארעסטירט דעם בעקאנטען קאמיניס-
טישען טוער מרדכי מענדעל פאטאצקי. אין א
געוויסען מאמענט האט דער המון ארבייטער גע-
רובט אפצושלאגען פאטאצקי און צוויי ארבייטער
די ברידער קאזימייעווס און פאנאצישעק בורסקי
וואס זיך געווארען אויף דער אגענטן סטעפאנא
טשערניאק. זי איז דערגעווארפען אויף דער ערד
און זי געשלאגען.

דאס האט איהם געראטעוועט דאס לעבען, ווייל
גלייך האט א קנאל נעטן דער דעוואלוצער, און די
קול איז אריין אין וואנד נעבען ראזענבלאטען.
דערהערענדיג דעם שאס איז אריינגעלאפען פון
דער קיך די עכטן, פעסע שיליף (פון פאליצייאנט
13); 45 יאהר אלט, אז זי האט דערוועהן דעם
משונענעם פנים פונ'ם שפור, האט זי אנגעהויבן
צו מאכען נעוואלדען. דאן האט ס'ווערעווסקי אויף
איהר געשאסען. די קול האט איהר ארוינגעטראפען
אין דער ברוסט אריין און זי איז אנדערעפאלען
צו דער ערד, בענסענדיג זיך מיט בלוט.
אין דעם מאמענט איז אריינגעלאפען אין באר
דער האלבערמאטער פון לעאנארדפלאץ, דער 34
יעהריגער מאיר הארמאט (קרושע 6), וועלכער
האט זיך געפרובט צו ענטוואפענען דעם מערדער,
איהם צוהילף איז גלייך געקומען די 24-יעהריגע
קעלנערקע אירענא גושעשיקעוויטש.
ס'ווערעווסקי האט אפגעשטופט פון זיך האר
מאטען און די קעלנערקע, און זיך גענומען נאכ
אנאנד שיסען אויף זי בידען.
די קעלנערקע האט געקומען א קול אין האר
און איז אנדערעפאלען א טויטע אויף ארט, האר
מאטען האט א קול געמארשען אין דער ברוסט, און
אויך ער איז אנדערעפאלען א בעוואוסטלאזער
צו דער ערד.
בינו לבינו איז אויף דער נאס געווארען א
גרויס צוזאמענלויף.
עטליכע דרייטערע דורכגעהער און פאליצייאנט
טען זענען אריין אין באר און סוף פל סוף ענטוואר
פענט דעם עווערעוועטען ס'ווערעווסקי.
עס איז אפגערירט געווארען פאנאטאוו, וועל
כע האט פראוואירש פאנאטאוו פערסע שיליף,
און פערסעשטעלט דעם טויט פון דער גושעשיקע
וויטש.
מאיר הארמאטען און די שיליף האט מען אפ
געפירט אין קרייזשפאטא.
די שטערנליך-פערוואונדעטע שיליף איז ביים
אייבערגאנגען זי צום בעט - געשטארבען.
ביים אפגעטוישטען פאנאטאוו, וועלכע
דיגטען, שטעלט זיך ארויס, אז ער איז בעת זיין
דינסט אין דער פאליציי שוין 8 מאל געווען בעשול
דינט אויף א דיסציפלינארען אופן. דער בעשולדיג

מיטוואך
22
י"ח
איר תרצ"ה

מאי
3.33 וון-אויסגאנג
7.33 וון-אויסגאנג

פאנאר פון יאהרגאנג 1914

(א) מארגען דענערשטאג דעם 23 מאי דא
שען זיך שטעלען:

פאר דער קאמיטע נומער 1, פיערציקי ג
(18) מיליטער-פליכטיגע פון יאהרגאנג 1914
וואס וואוינען אויפן שטח פון 5 פאליציי-קאמיטאר
י"ח מיט די פאמיליע-נעמען אויף
D F G H N

פאר דער פאנאר-קאמיטע נומער 2, די פא
פאר פליכטיגע פון יאהרגאנג 1914, וואס וואוי
נען אויפן שטח פון 7 פאליציי קאמיטארעס מיט
די-פאמיליע-נעמען אויף
L M N

פאר דער קאמיטע פון פאליציע, די יאהר-
גאנג 1914, 1913, און 1912 קאס, בע"ה וואס
וואוינען אין קאני מיט די פאמיליע-נעמען
U-Z

און גלע וואס וואוינען אין גמ. שטארנאצקי.

אפטייטען

היינטיגע נאכט-רושורען

(2) היינט ביינאכט ריווארירען: א. פאטאש
פאנא קאשטעלעני 10, א. כערעמא פאמאקערקע
(12) ז. מילער ופערקאדער 46, מ. עפשטיין
פערקאדער 225, ז. גארטשיק (פערקאדער 59)
ג. אנטאניעוויטש (פאליציי-נעמען 56).

ערב דער פערענדיגונג פון וואסער-סעזאן איז די לאדזער רויה-וועבעריי

(אג) די לאדזער וועבעריי ענדיגען איצט
דעם וואסער-סעזאן. אין דער שטרייך-גארן וועבעריי
האט זיך דער סעזאן שוין געענדיגט. דער בעסטער
בעווייז, אז ווייט 10 טעג זענען בעשעפטיגט נאך
50 פראצענט פון די שטוהלען. די פערענדיגונג פון
סעזאן אין דער וועבעריי-אינדוסטריע איז א גארמא
לע און דאס חורט זיך איבער יעדעס יאהר. א
אויסגאנג אין לויפנדיגן יאהר איז נאך די באג-
וועל-בראנזשע וואו דער סעזאן האט זיך נישט
נאך נישט פערענדיגט, נאך להיפוך, עס ארבייטען
איצט ביי 90 פראצענט שטוהל און דאס איז ווער
א גרויסע וויכטיגקייט.

וואס שייך דעם פערלויף פון סעזאן אין די
וועבעריי, האט זיך לעצטענס בעמערקט א פער-
בעסערע צאחל-פערקויפט פון די קליענטען. עס
האט דא פערפליכטעט קאסע-צאחלונג און דאס
איז נאך מערקוירדיגער, ווייל אין אדערע בראג-
זעס האבען זיך די צאחלונג-בעדינגונגען פער-
טרגערט. פארוואס אייגענטליך דווקא אין דער
בראנזשע האט זיך פערבעסערט ערקלערען די פער-
קאציע פון די לאדזער לויז-וועבער, וואס האבען
אויסגעטריטע קרייזען מיט דער קאלעקטיווער
בעשלאסען נישט צו נעמען קיין וועקסלען.

פון דער עמיגראציע-געזעל- שאפט "י"חאס" שענעוויטשא 26

אין דער געזעלשאפט, "י"חאס" דארפען זיך מעל-
דען פאלגענדע פערזאנען:
דוד אילעו ווענען ווינע אויספאדערונגען קיין
טשילי, אברהם שאר, מאס שאר, קלמן לעווינסאן,
פ. ק. לעווינסאן, שמואל פאדווא, מארקוס אראגא-
וויטש, אברהם לעווי ווענען ווינע קרובים אין
רוסלאנד, וואוועל שאפירא בושעווינסקא 21, אסתר
קליין קלינסקיעווא 27 ווענען ווינע קרובים אין
אויסלאנד. די אלע אויפגעדרעמאנטע דארפען אין
אייגענעם אינטערעס זיך מעלדען אין "י"חאס". דאס
ביורא איז טעטיג יעדען טאג פון 10 ביז 2 חוץ
שבת.

Dr. REICHER
פאלודביאורא 28, טעל. 201-93
פערזענלעכע שווערע-בעהאנדלונג
סעקסועלע בעהאנדלונג און מיטל-געזונדע
נעסט אן פון 8-11 און פון 5-8 אוועק

זיי האבען זי געשלאגען, ווייל זיי האבן געמיינט אז זי איז א יוד-ישע אריינערע פערטיידיגונגס-רעדע פון אדו. האווארסקי

פארטיי אין לאדז, ווי האבען זיך דעריבער נישט
געקענט בעטייליגען אין א קאמיניסטישער מאסובקע
ווייטער האט אדו. קאזאליסקי ערקלערט, אז אויב
די ברידער בורסקי האבען זיך טאקע געווארען
אויף דער אגענטן איז עס מסתמא נאך צוליב דעם,
ווייל זיי האבען זי אגענטמען פאר א יודישקע, און
א קאמיניסטקע.

דאס אפגעלאזע-געריכט האט די ברידער בור
סקי צוליב מאנגעל אין געניגענדע בעווייזע, בע
פרייט.

דאס לאדזער קרייז-געריכט האט פאטאצקי
פערמשפט צו 3 יאהר ת"ס און די ברידער בורסקי
פאר איבערפאלען אויף דער אגענטן צו 8 חדשים
ת"ס.
די ברידער בורסקי האבען אפגעלייט און גע-
טען איז ווייטער משפט פארגעקומען אין ווארשעווער
אפגעלאזע - געריכט. פערטיידיגט די אנגעקלאגטע
האט אדו. קאזאליסקי - דער פיהרער פון די
לאדזער ענדעקעס אין שטאט-ראט.
אדו. קאזאליסקי האט דעם געריכט איבערגע-
געבען לעגטימאציעס, וואס שטעלען פערסע, און
די בורסקים זענען מיטגלידער פון דער ענדעקישער

אויף שטח פון פאנאטאוו'ס קאבריק איז דעם
11 סעפטעמבער פון פערגאנגענעם יאהר פארגעק
מען א קאמיניסטישע, "מאסובסק". די פאליציי האט
זיך וועגען דעם דעוואוסט, זי איז אריין אין דער
קאבריק און ארעסטירט דעם בעקאנטען קאמיניס-
טישען טוער מרדכי מענדעל פאטאצקי. אין א
געוויסען מאמענט האט דער המון ארבייטער גע-
רובט אפצושלאגען פאטאצקי און צוויי ארבייטער
די ברידער קאזימייעווס און פאנאצישעק בורסקי
וואס זיך געווארען אויף דער אגענטן סטעפאנא
טשערניאק. זי איז דערגעווארפען אויף דער ערד
און זי געשלאגען.

נקמה גענומען איז א האנהורענט

ארויסגעוועזען, אז די סיבה פון אנפאל געווען -
נישט לאזאלע קאנקורענץ. די אנפאלער האבען גע-
האלטען, אז מרדכי זיסקינד האט געפירט גענע
זי נישט עהרליכע קאנקורענץ און האבען אויף דעם
אופן נקמה גענומען אין איהם.

איהם עפעס א בייסענדע פליסיקייט. די אנפאלער
זענען ענטלאפען.
צו דעם געפאלענעם האט מען געמוזט ארויס-
רופען פאנאטאוו, ווייל פון דער פליסיקייט האט
ער געקומען ערנסטע בראנד-וואונדען. מען האט
איהם אפגעפירט אין שפיטאל. ווי עס האט זיך

דורכ'ן סקווער אויפ'ן אלטען מארק איז נעכטען
אדורכגעגאנגען דער 21-יעהריגער מרדכי זיסקינד
(קוואטאווע 13, ראדאנאשט), אין א געוויסען מאר
מענט זענען צו איהם צוגעקומען צוויי מאנפעס-
שוינען און נאך עטליכע ווערטער אויסגעגאסען אויף

ווער קאז בעהומען א האנצעסיע אויף אן'אויטאפוס אדער טאקסובוקע

לויטע ווערען דורך פאליציי. אין דער פינאנציע-
לער הינזיכט קענען פערעכענט ווערען אלס קווא-
ליפיצירטע פערזאנען, וואס פערמאגען אייגענע אוי-
טאמאבילען אדער מיטלען אזעלכע אייגענזאמען.
קאנדיראטען, וועלכע פערמאגען גענוצטע אוי-
טאמאבילען, וועלכע פערמאגען נאך אויף 2 יאהר
קאנצעסאציע, וואס פערמאגען נייע און גע-
נוצטע אויטאמאבילען קענען געקומען דערהינזישען
אויף א לענגערע צייט.
פאר נייע אויטאמאבילען מיט 25 פלעצער קאנען
געקומען קאנצעסיעס אויף 4 יאהר, אויטאמאבילען
מיט מער ווי 25 פלעצער קענען געקומען קאנצעסיעס
אויף 6 יאהר.
פאר אויטאמאבילען מיט מער און מער געקומען
קאנצעסיעס אויף 4 יאהר. ביי אויטאמאבילען
דארפען אויטאמאבילען ווערען טאריפען, וואס פער-
פליכטען אין דער גאנצער שטאט. דער טאריף דארף

לויטע ווערען דורך פאליציי. אין דער פינאנציע-
לער הינזיכט קענען פערעכענט ווערען אלס קווא-
ליפיצירטע פערזאנען, וואס פערמאגען אייגענע אוי-
טאמאבילען אדער מיטלען אזעלכע אייגענזאמען.
קאנדיראטען, וועלכע פערמאגען גענוצטע אוי-
טאמאבילען, וועלכע פערמאגען נאך אויף 2 יאהר
קאנצעסאציע, וואס פערמאגען נייע און גע-
נוצטע אויטאמאבילען קענען געקומען דערהינזישען
אויף א לענגערע צייט.
פאר נייע אויטאמאבילען מיט 25 פלעצער קאנען
געקומען קאנצעסיעס אויף 4 יאהר, אויטאמאבילען
מיט מער ווי 25 פלעצער קענען געקומען קאנצעסיעס
אויף 6 יאהר.
פאר אויטאמאבילען מיט מער און מער געקומען
קאנצעסיעס אויף 4 יאהר. ביי אויטאמאבילען
דארפען אויטאמאבילען ווערען טאריפען, וואס פער-
פליכטען אין דער גאנצער שטאט. דער טאריף דארף

(א) די וואוואדזשעווע האט ארויסגעגעבען א
צירקולאר צו די סטארטאטעס און שטאטישע פרויען
דענטען מיט גענויע אינסטרוקציעס, אויף וואס פאר
א סך עס קאנען ארויסגעגעבען ווערען קאנצעסיעס
צו פיהרען הכנסה-אויסערנעמונגען פון איבער-
פיהרען פאסאזשירען.
מיט ארויסגעבען די קאנצעסיעס לויטען די
שטאטישע פערוואלטונגען פון דער געגענטער סטא-
ראטעווע פארן ארויסגעבען די קאנצעסיעס דארפען
גענויע אויסגעפארשט ווערען די פאליציי-אויפא-
ציעס און פינאנציעלע צושטאנד פון די, וואס ווי
לען געקומען די קאנצעסיעס.
פאר קוואליפיצירטע קענען געטראכט ווערען
אזעלכע פערזאנען, וועלכע האבען שוין אנגעפירט
מיט אנ'אויטא - אונטערנעמונג, אדער געארבייט
אין אזא אונטערנעמונג.
ווידישע פערזאנען (קאמפאניעס) מוזען גע-

Dr. Ostryński
ציריגעהערט

די לונגען פון ניקאטין
און די צייה פון
שטארק = ווערען

היטען נור די אינגערגלייכליך,
פאמענמירמע
4-וואטקאווע גירלען

„OSMAN“

אין מונדשטיק מ'זון דער דאזיגער גילד
איז אנטווענדט געווארען 4 וואסקעס
לויט דער פאטענט ריטער ערשינענע
אין פאטענטן-קאמא מ'זון דער ווילישער
רעפובליק.

פערזענלעכע ארויסצופיהרען
צוהיט צו זיין אויסלאנד

(א) לויט א פֿערֿאַרדננג פֿון דער וואַקוואַרן
טווע איז פֿערֿבאָטען דער אַרײַספֿיר פֿון ברייטן,
פֿלייב דער לונגען-קראַנקהײט וואָס הערשט צווישען
זיי, פֿון אלע פֿאָמיטאָען פֿון לאַדער וואַקוואַר-
טווע — קיין עסטרייך, בעלגיע, פֿראַנקרײך, שוויי-
צען, יוגאָסלאַוויען, דײַטשלאַנד און טיילווייז דאָ-
מערען.

קיון רומעניצן וועט מען קאנען ארויספירען
נאָר פֿון די פֿאַרזאָטען, וואָס זענען פֿון דער קראַנק-
הייט גישט פֿערבאָטט, אָבער מיט אַ ספּעציעלער ער-
זויבונג פֿון רומענישען אַגראַד-מיניסטעריום דורך
דעם מיניסטעריום פֿון ערד-אַרבייט און אַגראַר-
רעפֿארמען אין וואַרשאַ.

ליקווידירט דער איטאליענישער
שטרייך ביי דער פירמע גוטמאן

(א) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, האָט אויסגעבראָכען אַ שטריק אין דער מעכאַנישער וועבעריי פֿונדער פֿירמע גוטמאַן אַל, קאָשטשויט קי 10. די אַרבייטער האָבען דערמי פֿעזעט די פֿאַבריק.

נעמטען איז געקומען צו אַ הספּם צווישען די פּאַפּריקאַנטען און די אַרבייטער און דער שטריק איז ליקווידירט געווארען.

פזי, "נז"ל"

היינט, מיטוואך, 9 אוועד, קומט פֿאַר אַן אַקאַדעמיקן פֿון ״וויאָ״ (שענקעוויטשאַ 26) אַ געזעל־שאַפטליך געזעל טיי, אויף וועלכען די פֿרויען פֿירדע און רעזניק וועלען אָפּגעבען בעריטען פֿון דער 8-טער ״וויאָ״ אָפּפֿערענץ אין תּל־אביב. און וועלען זיך טיילען מיט זייערע איינדרוקען אין אַזוי־שפּראַך. דער איינגאנג און פֿריי

פולער אויפפיהרונג פון אַט דער אויסגאבע גויסן
ווידישע הויכשול, דאָס בלייבט טאקע דער ענד-
ציל, וואָס דער יוואָ שטרעבט צו איהם, און די שאַ-
בדאָרפֿפּראָטאָר זאָל טאקע זיין דער אָנהייב פון
אזא הויכשול. ווי דאָרף אויסוואַקסן פון אַט דער
שעפּיערדער העחלה, פונקט ווי דער יוואָ אליין איז
אויסגעוואקסן פון אַ נויגעלע חדר אין אַ פּרינדיס
דירה צו אַן אַלגעמיינעם בנין.

איצט וועלען זיך צונויפלייפן יונגע טוער גע-
דער וויסענשאפט, וואס האבען זייער צוגרייטונג גע-
האנגען על פיי רוב אין דער פרעמד אויף פערמערע-
מאטעריאל לויט פערמערע השגות און מעטאדן, אין
איהרע גרונד יסודות איז אורזאי די וויסענשאפט
לויכע מעטאדע איינע און די זעלביגע אומעטום, אָ-
דער אין איהר אָנווענדונג אויפן סאנקערטע מאטע-
ריאל ווערט זי. אזוי אָדער אנדערש מאָריפיקירט
בעהמען מיר אַ שטיינער פּאָלקלאָר. ביי אַלע פעלקער
ליגען די שרישט פון זייער פּאָלקלאָר אין דער פיר-
מיטווער, פארשיפטקער סטאדיע פון דעם פּאָלקס-
זעלבען. דער איינצונער יודישער פּאָלקלאָר איז אָבער
פון אַט דער פרייער תקופה פון יודישע פּאָלקסלע-
בען כמעט איינגענאָע אָפּגעוויסען, די פּרימיטיווע
פּאָלקסליובונגען, לידער, מנהגים, מעשיות, א. א.
וואס האבען זיך אריינגענאָעט אין דער ליטעראַטור,
דער נייער יודישער פּאָלקלאָר וואָס איז אויפגעק-
ומען אין דער שרופטניער תקופה, אז פערברענען פון
איינ זיט מיטן פּאָלקלאָר פון די שכנים פעלקער און
פון דער אנדערער זיט מיט דער הויך ענטוויקלטער
יודישער רעליגיע און מיט דער פערצווייגטער רבני-
שער ליטעראַטור, אַהן ענטענטניש און דער ליטע-
ראַטור איז נאָשט מעגליך צו שאַפן אַ יודישע פּאָל-
קלאָריסטישענשאפט, און אזוי איז דאָס אויך מיט אַ
גערע צווייגן פֿאָן דער יודישער וויסענשאַפט. די בע-
אדרייטונג פון דעם יודישען מאטעריאל פערלאנגט
באָב פון דעם פארשער אַ פערזונלעכע שולונג. די דאָ-
זיגע שולונג קען דער נישט היינען אנדערש ווי דורך
דער אַרבייט גאָס אויפן מאטעריאל. יודישע גע-
לערנטע אין פּוילען וועגן פון דעם וואָרט קענען בן
אויסגעפילעט ווערען פיי דער איינציגער לאנג נאָר
אין ייוואַ אין ביי די מאטעריאלען פון ייוואַ. די אס-
פראנטור א.א. פון ד״ר צמח שאבאד איז פערפונען
אויסצופילערען יודישע געלערנטע אין אַט דעם זינען
אויסצואַרעם צו נעמען די געהעריגע השלמה דער
רבייט פון דעם ייוואַ.

א דארפס-יונג, וואס פערשטייט זיך אויף
געזעפט, ווי א שטעטישער

דעם געריכט האט בעפריך ערקלערט, אז ער
האט געהאט בודע פאר דעם געלד איינצוקויפֿען
בילדונג אין מעהל, ווען ער איז געווען צוויי
טעג האט ער געטראפֿען אין דער היים א קאמארינ
וועלכער האט געזאגט ביי איהם אדורכפֿיהרען א
לייטסאניע. כדי אפצוהאטענען זיין ביסלע פֿערמע
צו האט ער דעם קאמארינ אוועקגעגעבען די
צוואנציג טאלער.

דאס געריכט האט פערמשט בעבר'יכן אויף 6
ה'תש"ב טורמע. אפגעגען אויף 2 יאהר אויב ער
וועט בעצאהאלטן ראמערט'ן דעם חוב ביזן 1-טען
ג'ני; אויב אבער נישט, וועט ער מוזען געהן אפ-
ציען זיין שטראף.

פון ז. באלדמאנאוו"ט"ש

ביים סאמע אנהויב פון דער וויסענשאפט וועגן יידישען פאלק, (אראפגערעכענט נאטורליך געצייגטע וויכטיגע ארבייטען אויף פערשרענע געביטען). עס האט געמוזט קודם כל דורכגעמאכט ווערען דער שטער פראגעס פון דעם וויסענשאפטליכען ארבייטס פראצעס דאס צונויפלייטען דעם עצם מאטעריאל, די פאסטען פון ווידישען פאלקסלעבען, דער דאזיגער מאטעריאל איז צעווארפן פונעם ממש איבער אלע שבעה ימים, ווי אזוי געהט מען איינע צו נוי? דאס איז געווען דער שטער פראגע. מען מעג מיט זיכערקייט זאגען אז אים די פראגע האט דער יידישער דורך זיין טעטיגקייט אין משך פון די צעהן ייאר ביי זיינע פלעגנדיקע כוחות אין מענטשען און מיטלען פראקטיש פערטענפערט. ער האט געווינען צו קאנצענטרירען ארום זיך דאס אלעס מענטשען פון פאלק וואס האבען אונטערן אנפיהר און לויטן אים וויין פון מיטגלידער פון יידישע צונויפגעראמט-גוואלדיגע סכום מאטעריאל פון אלע פארשידענע געט, עס איז איינגעשטעלט געווארען אז זאמעל אפ-ראט, וואס זארגט דערפאר, אז דער צושטראם פון מאטעריאלען זאל נישט אפגעשטעלט ווערען און אז זיי זאלען איינגעדארענט ווערען אין יידישע צושטריט-ער פארן פארשער.

אוצט שטייט דער יוואג ביים צווייטען עטאפ פון דעם וויסענשאפטליכען פראצעס; דיסטעמאטיזירען דערארייטעט און ערפענעטליכען ינסטעמאטיזירען. ווערען די וויסענשאפטליכע מאטעריאלען, וואס האבן דערטער זאמלער, זיין פון פאלק האפען צונויפנע-ליכען, דארפן ערוויזען וויסען דעם פאלק אין דער גלייכער געשטאמטער וואס עס זיי די וויסענשאפטליכע נייער עצהרייטונג. פאר אט דער ארטיסט מענען שוין גיטשט קלעקען די אנווייזען, וואס דער יוואג גיט זיי זאמלער און קארעספאנדענטען פון דער ווייטען. אויטצט מוז דער שוין ערפעסען די יונגע אספיראנ-טען פון דער וויסענשאפט צו זיך, עפענען פאר זיך די אוצרות פון אנגעקליבענע מאטעריאלען און אויס-לערנען זיי פון אט די מאטעריאלען צו אפמען ווי-סענשאפטליכע ווערק. עס איז די העכסטע צייט דער יוואג זאל נעמען זיך פארן אויספילירען ביזער פון דער יודישער וויסענשאפט, אוודאי איז צוליב דער

א דארפס-ינג, וואס
געשעפט, ווי

(א) אין אַ שעה'ס ווייטער-טאָג האָבן זיין
אין לאַדז געטראָפֿען: אַלפֿאַנס בעבריד, אַ לאַנאוויט
פֿון גראַבאו (בושעושינער פּאָוויטא) מיט מאַס
ראַמערט (לאַדז) לינגינס-גאָס (160). די מיינע
האַבן בעטלאָסן צו גליסען אַ שווערע פֿאַר-האַ-
דעל מיט תּבּוּאָה און מעהל. ראַמערט האָט געדאַרפֿט
וויין אין לאַדז דער פֿערקויפֿער און בעבריד אין די
דערפֿער דער איינפֿולקער. ראַמערט האָט אויפֿ-
געשטען אַוואָרטיע געגעבן בעבריד 260 ז"ל.

בעבדיך איז אוועקגעפֿאָרען און מעהר זיך
 נישט בעווייזן.
 ראַמערט האָט איהם אָבער אויסגעוויכט און
 געטען איז בעבדיך געשטאנען פֿאַר'ן שטאָטישען
 קריכט

ר. איזר'אעל
מעשן מדרים

סענסאצ. שפאנענדער ראמאן פון היינטיגען יידישען לעפען

(20

פערשטעטע דאך גארנישט און דעריבער האָבען
מיר נאָך מיט איהר גישט אָנגעהויבען צו רעדן.
איבריגענס ווייסט איהר דאך, אַז אַזוי קומט פֿאַר
מיט יעדער איינער, וועלכע מיר הויבען אָן צו
רעדן.

סאבא איז ביי דעם דאזיגען געשמוץ'ן געשטא-
נען א בלאטען און ציטערדיגע, איהר מוח האט
פֿיבעראלסט געארבייט. זי האט נישט געוואוסט ווע-
נען וואס זי זאל פֿריהער מאכען. זי וועצען דעם
זאל פֿעלד האט אהר נאר וואס פֿארגעלעט און
וואס איז אַניאָבערדיק אין איהר לעבען, זי גאָר
וועגען דער סצענע, וועלכע איז נאר וואס פֿאָרגע-
קומען פֿאַר איהרע אויגען, זי האט נישט געוואוסט
וואס זי זאל טון, זי זאל זי מסכים ווין אוועקצופֿאַה-
רען פֿון דאָנען און איבערלאָזען מאַרצאָן אָדער זאל
זי אונטערזעהען א קאפּף וועלכער איז פֿאַר איהר
גענוען אויסזיכטלאָז, זי האט געזען פֿערטיסערט
דאָ ביי.

— שוין ווידער צעפֿעס אַ קרבֿן, האָט סאָבאָ
אויסגעצויגט, קריצענדיג מיט די צייַהן, שוין
ווידער צעפֿעס אַ מיידעל, וועלכע וועט זיין פֿערקויפֿט
צו אַיך אױפֿן גאַנצען לעבן, וועלכע וועט שוין
זאָגן פֿערשפּילען.

— קוקס נאך אויף דער רביאני, האט פֿעלע
אויפֿן קאָל געזאָגט, באַכמאַכענדיג סאַמאַן, מיט וואָס
גרינד דו דאָס צוויי שטראָם פֿערקליט? וואָס פֿעהלט
דיר אינצט? האָסט אַ נאַמען, האָסט ערפֿאַלג.
נעהסט אָנגעפֿון ווי צו מענש, עסט פֿון כל טוב,
ציעדן טאָג, ניצט איינדרוקען און צו דו ווילסט
ציען מענער.

שאפען וויסענשאפט פארן פאלק אין א גענוג
הויכע אויפגאבע. וויסענשאפט אין בעצם אפגע-
טיילט פון פאלק אין זיין קאנקרעטער עקזיסטענץ.
אויף צו שאפען וויסענשאפט מוז געמאכט ווערען
אויסמיטע אנטשטענדונג, כדי זיך אפצושניידען (אפ-
סטרעיווען) בלע"וו פון טאג מעטעליזם, לעבען, וואס
בעשטימט דאך פון הייליג קלייניגקייטען, איינציג
אין פלוג צעווארפענע, צעפליקטע פרטים און זיך א
ריינצומאן אין א וועלט פון ארדענונג און געזעץ, וואו
אלץ אין געפאפט און גענוערדען, וואו מען קען און
מען מוז אויפנעמען דאס אלגעמיינע, און אויף פארע-
גען צוריק די רעזולטאטען פון דער וויסענשאפט.
איהער פערזענליכע ווערגען, איהער געזעצען צום
מענשען פון פאלק, ווייזען איינס די שייכות פון אט
דער אבסטראקטער וועלט, צו דער וועלט פון דער
אלער ווירקליכקייט, צו די ליווען און פרייערע פון
טאג מעטעליזען לעבען — מוז ווידער געפינען ווערען
א. וועג, דאס און דער וועג פון אפאלאריזירען די דור
געשאפט, מאכען זי פארן אייגענע פון פאלק.

אין ווין ארבייט האָט דער יודישער וויסענשאַפֿט
ליכער אינסטרומנט פון אהרוב אָן עזנוכט אָט דעם
וועג די שטרעבונג צו דינען דעם פֿאַלק האָט אים און
גרויסען מערען זאָנען אַנטשיידענדיגער מאָס פֿאַר
שטימט אויך זיינע וועגען און מעלאָדען צו שאַפֿען
די וויסענשאַפֿט, דאָס וואָס דער יוד' האָט אָפֿען
גליקט צו שאַפֿען איז ענווען געשט פֿאַרן וויסענ-
שאַפֿט פֿאַר אַ פֿאַלק, נאָר אויך פֿאַר אַ פֿאַלק און אין
א גרויסער מאָס דורך אַ פֿאַלק, עס איז אויסגע-
קומען אָפֿט אין דער טעטיגקייט פֿון יודוואָ, אז דער
אַפֿיעכט פֿון דער וויסענשאַפֿט האָט זיך כמעט גע-
עמט מיטן טויזנטער

דאס יודישע פאלק אין זיין דעאלען ווערען אזוי אז אין דער אמת'ען פכעט ווי נאך נישט אויס-געפארשט, און מען מוז מודה זיין אז וויסענשאפט'לעך בענטעמלעך דאס יודישע פאלק אין נאך נישט קיין פשוטע און גרינגע זאך, בכדי צו שאפען א געלערדיגען בעהרע פון יודישען פאלק אין אלע זיינע לעבענס אנטפלעקונגען מוז מען קענען אריינקומען אלץ די וואס אין דער טיף פון די דורות, נאך אזוי אין דער גאנצער ברייט פון דעם כדור הרחוק, די וויסענשאפט פון יודענטום, אין חכמת היהדות, האט געזוכט דעם מהות פון דער איינע פון די וויסנשאפט'לעך זאכן, דאס איז געווען לפי ערך גרויס צו זיין פונעם אין ספרים. די האט אבער כמעט ווי נישט אן געריהרע די לעבעדיגע יודען — און לעבעדיגע יודען איז שוין שווערער צו געפונען — מוז מען זי בענקן אויפער אלע וועגען און ירידים. אין די קער לערס פון די ארכיווען, אין די פינסטערע יודות פון „א געוירד זאכעכאפט" אין די קרעטישעס ביי שלאי-כען, איז די וויסנשאפט מערב לויס, אין די אידעמע, פערמאויאנסע בתי מדרשימלעך, אין חסידים שטייט לעך און אין דער גייער צייט — אין זייערע פרא-פעסיאנעלע ארגאניזאציעס און פארטייזשקלעכע. און אין די יודות, וואס מען קען ארויסטאעווען פון א לעבען פון גלות און פארקאמטען זענען בהכרח אפגערי-סענע, צעברעקעלטע, און עס איז שווער, און אפט אוממעגליך צו דעוועהטן צוזאמענהאנגען, ארויס-ריינגען זענענען — מיט איין ווארט, איז אויפגעה-מען וויסנשאפטליך, אבער אויך גוראדפאקטען פון יודישען מאסענלעכע, עס איז גענוג צו דערמא-נען די יודישע שפראך, און די יודישע ליטעראטור — זענען אין דער חכמת היהדות אינגאנצען אדער מעסט אינגאנצען פערזעהען געווארען.

פיי דער גרינדונג פון יודישען וויסענשאפטלי
בען אינסטיטוט זענען מיר פון געשאמען כמעט

אָפּהענגיג אין די מעלות פֿון דער סחורה אליין.

— דו גענוג דיר שוין געפלאנעט, דיר האט קיינער דערצו נישט געזאגונגען, מיר מאכען אלץ געכעטליך, וואו דו טרעטסט נאר אויף שייבסט וואו אליין אונטער דעם קאטראקט. דו ביזט גע-רעכט סאבא, דו ביזט גערעכט אויב דו רעדסט אזוי. מיר האבען דיר געהאלפן אז בעקומען א אומען: מיר האבען געלעגט פיל געלד דיר אויס-געבלידען. דיר פערטלעך נישט קיין פאסטענס. ביזט דו גערעכט, אויב דו רעדסט אויף אזא אופן, זענען איך פערשטעה דאך, אז דו ביזט איך דעם גאנצן שולדיג, מ'האט דיר אויפגעשרייען קיין קאפען שילד; דיר האט זיך געוואלט חתונה האבען, ווערען א דאמע, נו מירן טייערע, דאס געהט נישט אזוי גיך. קודם-מזו מען נאכ-קומען די פערפליכטונגען, וועלכע מ'האט אויף זיך גענומען דאן קען מען טראכטען וועגען אנדערע ענינים. מיר האבען נאך נישט אפגענומען קיין פירט-הילד דערפון, וואס דו האסט אונז ביז דעם געקאסט.

— איך וועל אייך געזעהלען אַלץ, וואָס צו
קומט אײַ. נאָר לאָזט מײַך פֿריי.
— אייך גאָר, דו האָסט שוין אַזוי פֿיל געלד.
צו דו קענסט אָפּגעזעהלען לײַכט חובות? מײַך דוקט
צו, אָן דאָס איז נישט מעגליך. די סומע איז אַז
רײַס און אַברײַגעס געקען מײַך זיך אײַצט נישט
אָנגעדען. אויב טױלעך דערביי געהאַטען, וואָלטען
מײַך פֿערטײַג געוואָרען. אַ טױזענדער אַרױף אָדער
צו טױזענדער אַראָפּ. דערווײַל האַלטען מײַך דין
אין קאָרטראַקט, ווײַל מײַך דאַרפֿען האָבען דײַן
ערוואַן. צוליב דײַך האָבען מײַך די מעגליכקײט
געקענט שטופֿן אַנדערע פֿערזעכטערע אָדער מײַ-
נערווערגטע סחורה. מײַך מוזען טײַטשן אונזער
עצמט. דערווײַל האָבען מײַך ענגונג פֿאַיאָפֿאַרט.
מײַך פֿאַהרען אַזעק און דו, סאַבאָ, דאַרפֿסט זיך
נגרײטען צום אַוועקפֿאַהרען.
(פֿאַרטענדונג קומט)

— צום טיוועל מיט אַזאַ גוטסקייט.
— האָבען מיר דיר שוין אַמאָל געוואונגען
צו שפּאַרן, צו אויסגעלאָסענקייט? פֿיהרען מיר

געוויס, געוויס, און נישט, האָט טאָבא שניעל
 געזאָגט, געוויס אָרדענט איהר זיך איין אַווי, און
 איהר אַלליין זענט נישט די אייגענטימער פֿון קיין
 טאָגהיינזער, געוויס פֿערשטעהט איהר דאָס אַווי
 פֿון מאַטקע, און איהר זאָלט נישט זיין די מהומעס
 און די פֿעטערס פֿון פֿרעהליכע הייזלעך, אָבער אַין
 דער אמת און אייער מלאכה דינעלעך, וואָס יענע
 וועלכע פֿיהרען אַלעס זייערע טאָגהיינזער, ווערען
 אריין קוים און פֿעגן פֿאַר סתירה, וועלכע זיי
 האָבען אַליין געקויפֿט און ביי וועלכע זיי דארפֿען
 זייער סתירה פֿערדינען, איהר שאַפֿט מיט די
 הייזלעך, וועלכע זענען כלומשט ביי איר, קאָנט
 דאָסטרט אַנעלכע פֿעדיגונגען ביי וועלכע אים-
 עלאַסענקייט, איבערגעבען זיך וון צוועלליגע און
 דערמער מעצור און אַנאָנפֿערמדיכע זאָך, געוויס
 שאַפֿט איהר פֿאַר אונז אַנעלכע פֿעדיגונגען זיי ווער
 זיך מיר האָבען אַ שעה קלייד, שעהענע וועש, ביי
 וועלכע מיר עסען און טרוקען גוט, ביי וועלכע
 מיר מווען לאַכען און פֿרעהליך זיין, אָבער פֿאַר
 אַלעס מווען מיר בעזאָרגען מיט אַנאָנפֿער-

מיינעלשע ליבער, מיט אנווער כבוד.
סאבא האט זיך צורעדט אין האט געפיהלט, אן
ניצט מיט מיר אראפגעוואלט דאס אלץ וואס האט זיך
ניו איצט אָנגעוואַלט אויף איהר אומגעטונגן האר-
ציען און דעריבער האט זי זיך נישט ערלויבט א-
ברעכטאלאגן איהרע רייד דורך פֿעלאן און האט
זיך געטון צורעדט.

— געווען הייסען אייערע אונטערנעמונגען
 יישט קיין שאנד-הייזער, נאך קינסטלעך ביראס.
 געווען האנדעלט איינער גישט מיט די מילדע קיין
 גענעט-איינעם, בראזיל אדער אַפֿריקא נאָך איינער
 האנדעלט מיט ווי אלס יונגערינס, טענעצרינס אָדער
 אונטערנעמונגען אין די קאבארטען אדער טאנץ-
 בודעס, בעסערע אדער גרעסערע, דאס איז שוין

פעשולדיגטע און האמוניסטישער

טעטיגקייט - בעקומען 2 יאהר טורמע

(א) די אויספארשונגס-מאכט האט אפגעוויזן אז געוויסע צייטן די וואוינונג פון יונגע מאדאלניסטיק (אל. קאשטנשטיק 11). דעם 15 דעצעמבער 1934 זענען אין דער וואוינונג פון מאדאלניסטיק אריינגעקומען עטליכע פאליציי-אגענטען. א חוץ די ברידער יונגע און וואלדיסלאו מאדאלניסטיק, האט די פאליציי געטרא-פען נאך 6 פערזאנען, וועלכע זענען געוועזען ביים טיש און געשפילט אין קאטען. ביי א פערזענליכער רעוויזיע האט מען אבער ביי יונגע מאדאלניסטיק געפונען עטליכע קאמוניסטישע אויפטרעטן. מאדאלניסטיק האט ערקלערט, אז ער האט די אויפטרעטן בעקומען אין גאס ביי עפעס א קאל-פארטער. די מאדאלניסטיקס זענען געשטאנען געווארען פאר'ן געריכט בעשולדיגט אין קאמוניסטישער טעטיגקייט. דאס געריכט האט פערמשפט דעם 30-יאהריגען יונגען מאדאלניסטיק אויף 2 יאהר טורמע. וואל-דיסלאו האט אבער אין פרייגעשפראכען געווארען.

פערשארפט דער שטרייך אין דער בוי-אינדוסטרי

ליקווידירט דער שטרייך ביי די בוי-ארבייטער פון די מיליטערישע מאגאזינען אין כאיני

אין צוזאמענהאנג מיטן שטרייך אין דער בוי-אינדוסטרי, האבען אויך ערקלערט א שטרייך די בוי-ארבייטער, וועלכע זענען בעשעפטיגט אין כאיני, ביים בויען די מיליטערישע מאגאזינען. דער שטרייך איז ערקלערט געווארען אלס סאלידאר-שטרייך, אבער די ארבייטער האבען גלייך צייטיג ארויסגעשטעלט אייגענע ייערע פארערווגען. די ארבייטער ביים בויען די מאגאזינען פיה-רען דריי פירמעס: היינצעל, סלונשעווסקי און פילאנאוויטש און סוכאלסקי, וועלכע האבען בע-שעפטיגט 304 בוי-ארבייטער. מיט דעם ענין האט זיך פערמיטערטערט

א רעזעמיגראנט פון דייטשלאנד פאר'ן מיליטערישען געריכט נישט געשטעמט זיך צו דער צייט צו מיליטער-דינסט

פארן מיליטערישען געריכט איז געשטאנען דער רעזעמיגראנט פון דייטשלאנד, וואלף אנשעל קושינ-סקי (ליטאנישער 18), בעשולדיגט אין אויסמי-דען דאס מיליטערישען קושינסקי אין ארויסגע-פארטען פון לאנד קיין דייטשלאנד מיט 15 יאהר צווישן. דאס מיליטערישען האט ער זיך צו דער צייט נישט צוגעשטעלט. אין 1924 האט אין לאנד חתונה געהאט קו-שינסקי א שוועסטער, ער איז געקומען אויף דער חתונה און אין איין וועג זיך געמאלדען אין פ. ס. או. צו א פאבארקאמביסע. מען האט איהם צו-גענומען אין מיליטער און צוגעשריבען אין דעם 5. שיערפילקס. ער האט זיך אבער אויך עפעס אנ-געטוהן.

איהר טארט נישט פעלען היינט אויף דער גרויסער אהאדעמ'ע לכבוד 10 יאהר "ווא"

היינט, מיטוואך 9 אונטען קומט פאר אין זאל פילהארמאניע די פייערליכע אקאדעמיע לכבוד דעם 10-יאהריגען יובל פון יידישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט. די וואך זענען וועגן בעקאנט מיט דער טעטיגקייט פון דעם אלטערליכען אקאדעמיע פאר דער יידישער וויסענשאפט און קולטור, וועלען היינט האבען א געלעגנהייט צו דערקענען איינע פון אונזערע גרעסטע און וויכטיגסטע אינסטיטוציעס פאלאט די פיליטישע און פערזענליכע ארבייט פון יידישע וועלען געוויסע נישט פעהלען אויף זיין גרויסען יום-טוב אין לאנד. דווקא אין שווערע צייטן, ווען עס איז אזוי גוטיג צו שטארקען און פערשטענען די יידישע גע-וועלטליכקייט זי זאל זיין פעהלען אויסגעהאלטען איין-דעם שווערען קאמף, האט דער יידישער אר-בעיט אין א מעכטיגער אנטשטאל פון יידישען וויסען און יידישען פארשען. אין א זאמל-פלאץ פאר די בעסטע פון אונזערע פאלק. צו שמירקען דאס גוטיגע און געזונטע פאר זיין קיום און אויפשטייג. און די דאס יידישע לאנד דארף היינט ווייזען אז זי האט פערשטענדיגט פאר גרויסע אויפטוען און גרויסע פערמאכט, אז אהר זענען נישט פערמאכט די אנטשטענדיגע צו בויען דאס יידישע לעפען, צו סטימולירען דעם יידישען ווילען, צו היי בען דעם פערשטייט פון דער יידישער קולטור. די פייערונג פון דעם 10-יאהריגען יובל פון יידישע וויסען און יידישע פארשען קיבוץ פון יידישען פוילען מוז און וועט - האפענטליך - צוציהען היינט אין זאל פילהארמאניע די ברייטסטע קרייזען פון דער יידישער געוועלט, פון דער יידישער אינטעליגענץ, פון די בעוואוסטזיגטע יידישע פאל-קס-מאסען. עס וועלען ארויסטרעטען אויף דער אקא-דעמיע אין נאמען פון דער געוועלטשאפט פריינד פון יידישע וויסען און יידישע פארשען. יידישע וויסען און יידישע פארשען פון די מיטגלידער און

יצונג פון דער וויסענשאפט-ליכער סעקציע ביים אפטייט-בעזיצער-פערזאנל

אין אייגענעם לאקאל איז פארגעקומען א זי-צונג פון דער וויסענשאפטליכער סעקציע ביים אפ-טייט-בעזיצער-פערזאנל. מצד דער וואיזשעוואדזשע-איז אנוועזענע געווען דער אינספיקטאר ד"ר לא-דינסקי. די פערזאנלונג האט געעפנט דער פרעזע-פון דער געזעלשאפט ה. ו. וואגנער. אין אנהייב האט פרעזעס וואגנער געהאלטען א לענגערע רע-דע געוויינטע דעם לעבען און פערזענליכע פון יידישע פילאסאפיע, דאן איז בעהרט געווארען דער אנדעק פון פערשטארבענע דורך עטליכע מינוט שווייגען. נאך א העסקה האט דער פראפעסאר פון פוילישער אוניווערזיטעט ליניעצקי געהאלטען א ווי-שאפטליכע רעפערעס. נאך וועלכען ס'האט זיך ענטוויקעלט א דיוקסיע. אין דער דיוקסיע האבען אנטיילגענומען ד"ר לאדינסקי, מ. ראזענבלום, ד"ר ראבערט רעמבעלינסקי, פרעזעס ו. וואגנער, פרוי-מאדאלניסטיק, ד"ר ליפשיץ א. א.

רעפערענצאנץ-טעאטער, ראומאטישט

סיי-שיינגאלד - סעם אייערפאך

רעפערענצאנץ-טעאטער, ראומאטישט, פון די בעריהמטע אמעריקאנער סטאר-קינסטלער. סיי-שיינגאלד - סעם אייערפאך. היינט, מיטוואך, 9.30 אונט. גרויסע הנחה-פארשטעלונג. פרייזען נאך 1 זל. אלע בילעטן אין פארמט צום לעצטען מאל. "מאמע און געדיבטע" מארנ, ראנערשטאט - אויפן טיגערשטאט. עס לעצטען סען פערשטעלונג - פרייזאנ - פרעמיערע, נאכטפויגעל. אכטונג פרייזאנ - פרעמיערע, נאכטפויגעל.

אלע עקספאזיטורע פון דער לאדזער סטארטסווע ווערען אויפגעשטעלט

(א) לויט א פערזאנלונג פון לאדזער וואיזשעו-ווערען אויפגעשטעלט אלע עקספאזיטורע פון דער לאדזער סטארטסווע. אין צוזאמענהאנג דערמיט וועלען אלע ענינים, וואס האבען א שייכות מיט דער אלגעמיינער ארביי-ניסטראטיווע מאכט אין בעזונד צו די איינוואוינער אין לאדז ערלעבט ווערען אין דער צענטראלע פון דער לאדזער שטאטישער סטארטסווע אויף קולני-סקי נאם 152.

וועגן פערזענלעך די סעזאן-ארבייטער אין דער אויפגעשטעלטער

(א) וועגן פערזענלעך די סעזאן-ארבייטער, וואס זענען בעשעפטיגט אין די אונטערנעמהונגען וואס עס פיהרט דער ארבייטס-פאנד, איז די טעג ארויסגעגעבען געווארען פאלגענדע ערקלערונג: די ארבייטער, וועלכע זענען בעשעפטיגט אין פרייוואטע אונטערנעמהונגען, וואס ווערען סובסידירט דורך דעם ארבייטס-פאנד, דארפען פערזענלעך ווערען אין דער אויפגעשטעלטער. אויך די ארבייטער, וועלכע ווערען בעשעפטיגט אין די זעלבסט-פער-וואלטונגען ביי די ארבייטער, אויך וועלכע דער ארבייטס-פאנד האט געגעבען קרעדיט. אבער די ארבייטער, וועלכע ווערען בעשעפטיגט דורך דער זעלבסטפערזאמלונג ביי די ארבייטער, אויך וועלכע דער ארבייטס-פאנד האט געגעבען געלד נישט אומצוקערען, דארפען נישט פערזענלעך ווערען אין דער אויפגעשטעלטער.

וויסערדיגע ה כיות נאכ-מארשאל יונג פיליסדסקי

אין תלמוד-תורה של הרב מייזל איז פאר-געקומען א פייערליכע חזרה לכבוד דעם פערשטן פערזענלעך פיליסדסקי. ס'איז געהאלטען גע-ווארען א רעדע וועגן די מעשים פון מארשאל פיליסדסקי און ס'איז געמאכט געווארען אביאל מלא רחמים. אויך אין "גמלת-חסדים" אויפן גרינעס מארק 7 איז שבת געמאכט "נעווארען א פייערליכע חזרה נאך דעם פערשטן פיליסדסקי מארשאל יונג פיל-סדסקי.

פון בערע-יאסעלעוויטש-לעגיא

עס ווערט בעקאנט געמאכט די פערזאנלע-רעמירטע, דאס די אייבונגען קומען פאר אין די אונטערנעמהונגען. דאס געניסען פון דער אויסגעדע-ווארען אלע מכשירים פון לעגיא איז איינצאנצ-אמיזש. אומגעדרונגען פון קאנדידאטען נעמט אן די קאנדידאטען, אל. קאשטנשטיק 21 יערן טאג 4 ביז 9 אונטער. ביים אומגעלענען ון מוז מען פארלייגען די מערטיקע אדער פאס.

שול-אקציע ביי די האנדווערקער

זונטאג דעם 19. ה. איז אין לאקאל פון צענ-טראלען יידישען האנדווערקער - פערזאנל, פיליסד-סקי 69 פארנעמען א האנדווערקער - פערזאנל-לונג וועגן דער עליה-פראגע און שול-אקציע. די פערזאנלונג עפענט ה' לעוואוויטש, ער רעד פערזענלעך דעם ציל פון דער פערזאנלונג און גיט איר פער דעם פארזיין דעם פרעזעס פון "ה'לוי בעל מלא" כה"ח' משה קארל. דאס ווארט וועגן דער וויכטיגקייט פון אויס-קופען דעם שול רעפערט ה' וויזשעוואדזשע-ה' משה קארל רעפערט די ספעציעלע וויכטיג-קייט פון אויסקופען דעם שול דורכ'ן האנדווערקער, וועלכער איז ביים היינטיגען טאג דער עמיגרעצאנס-לעמענט נאך ארץ ישראל און דעריבער-קינט אין דעם אינטערעס פון דעם האנדווערקער צו זיין וואס מער פערטערטען אויפ'ן קינפטלען קאנגרעס, ער אפערירט דערייב צו די פערזאנלעכע אויסקופען דעם שול. אין צוזאמענהאנג מיט'ן אויפגעדרעמאנטען וועלכע די פערזאנלונג אויס אפגעקאממען פון ד"ר ה' ה' לעוואוויטש, ש. דעמבאווסקי, א. לעוו-קאוויטש, לופט, י. א. לעוואוויטש, פ. פוטערמאן, פערזענלעך, סקורקא, וואלך. דער קאמיטעט איז צוגעטרעטען אדורכצופיה-רען די שול-אקציע צווישען די האנדווערקער.

אין צוזאמענהאנג מיט'ן אויפגעדרעמאנטען וועלכע די פערזאנלונג אויס אפגעקאממען פון ד"ר ה' ה' לעוואוויטש, ש. דעמבאווסקי, א. לעוו-קאוויטש, לופט, י. א. לעוואוויטש, פ. פוטערמאן, פערזענלעך, סקורקא, וואלך. דער קאמיטעט איז צוגעטרעטען אדורכצופיה-רען די שול-אקציע צווישען די האנדווערקער.

רעפערענצאנץ-טעאטער, ראומאטישט

סיי-שיינגאלד - סעם אייערפאך

רעפערענצאנץ-טעאטער, ראומאטישט, פון די בעריהמטע אמעריקאנער סטאר-קינסטלער. סיי-שיינגאלד - סעם אייערפאך. היינט, מיטוואך, 9.30 אונט. גרויסע הנחה-פארשטעלונג. פרייזען נאך 1 זל. אלע בילעטן אין פארמט צום לעצטען מאל. "מאמע און געדיבטע" מארנ, ראנערשטאט - אויפן טיגערשטאט. עס לעצטען סען פערשטעלונג - פרייזאנ - פרעמיערע, נאכטפויגעל. אכטונג פרייזאנ - פרעמיערע, נאכטפויגעל.

איבונגען פון פייערלעשער

(א) צוליב דעם וואס עס הייבט זיך אן דער קורס פון די אונטערנעמהונגען פאר די פייערלעשער האבען געקענט די פייערלעשער אדורכגעמאכט עט-ליכע פרוב-ארויספאדערען. צווישען די דורכגעמאכטע האט דאס ארויסגעט-רען אבאנארהיגקייט, ווייל מען האט געמיינט, אז עס האט ערגעץ אויסגעבראכען א גרויסע שרפה.

אנאנאל אויף דער גאס

(א) אויף טרענקער-גאס זענען עפעס צוויי פערזענלעך אנגעפאלען אויף בראנזשלאו וויג, (בושענשטיק 58) און איהם שרעקליך צושלאגען. די פאגאטאזיע האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

זעלבסטמארד

(א) אויף לימאנאווסקא-גאס 130 האט גע-פרובט בעגענען זעלבסטמארד, אויסטרינקענדיג א גרעסערע דאזע זאלץ-ווער, די 40-יעהריגע אמעל יא דוטשנאלעווסקא. די סיבה פון פערזענליכעלעכטן שריט - פאמיליע-רייזערייען.

טור-פעסט פון לאדזער מארגענשטערן

ווי ס'איז געווען צו דעווארטען האט דער טור-פעסט פון לאדזער, "מארגענשטערן", וואס קומט פאר שבת דעם 1 יוני ה. א. ארויסגעווען א גרויסע פערזאנלעכעסונג ביים לאדזער ספארט-עולם. די ווערענדיגע טור-פעסטען פון "מארגע-שטערן" אין "העלענאווי" האבען שטענדיג צונע-צוגען א פיל טויזענד קעניגען עולם, וועלכער האט בעוואונדערט די פרעכטיגע איבונגען פון מארגע-שטערן. פארזאמלען, צוליב דעם, וואס דער העלע-נאווי-פלאץ איז אפערענעבויט געווארען, האט דער טור-פעסט געמוזט פארקומען אויף א ווייטען פלאץ אונטערן שטאט. דער שטענדיגער ספארט-עולם, וואס פערזענלעכע טור-פעסטען, האט דעריבער נישט געהאט קיין מעגליכקייט צו זעהן דעם, "מארגע-שטערן" ביי דער "ארבייט" אויפ'ן ספארט-פלאץ. היינאדער קומט שוין דער טור-פעסט פאר אויפ-פערשטען, העלענאווי-פלאץ, 300 ספארטלער ווע-לען אין נייע פרעכטיג שיינע קאסטימען אויספיה-רען א גאנצע רייה נאך נישטגעזעהענע אין לאדז אויבונגען, די טורנער וועלען איבען מיט פעלקס, שוועדישע בענן, טישען, פלאנעס, פילען און אבי-דערע מכשירים. צום ערשטען מאל וועלען זיך אין טור-פעסט בעטייליגען א גרופע טויבשטומע, דרייסיג טויפ-שטימע וועלען אויספיהרען א ספעציעלע פאר זיי צוגעפאסטע איבונג, דאס וועט אויך זיין איינער פון די אריינלעסטע איבונגען פון טור-פעסט. אין אונזער וועט אויפגעשטעלט ווערען א פירא-מידע פון אלע ספארטלער, די דאזיגע פיראמידע וועט פעליכטען ווערען מיט קינסטליכע פיערן, וועלכע עס וועלען האלטען די ספארטלער אליין.

גלייכשטעלונג

אין נעכטיגען אונטערן פון דער קאלעסטור א. ה. מינערוויטשעקי, פעטרוקאווער 61, וואס איז געווען געבען דער טאבלע איז אריינגעפאלען א פעהלער, דאס לאס, וואס האט געוואונען 10.000 זל. אנשטאט 51253 דארף זיין 51253.

אין נעכטיגען אונטערן פון דער קאלעסטור א. ה. מינערוויטשעקי, פעטרוקאווער 61, וואס איז געווען געבען דער טאבלע איז אריינגעפאלען א פעהלער, דאס לאס, וואס האט געוואונען 10.000 זל. אנשטאט 51253 דארף זיין 51253.

הינא-טעאטער

"MIRAZ"

11 לייטאפאר (קאנסטאנט)

היינט און פאלג. טעג

JOSE MOJICA

אין דעם מיטרייטענדיגן און פרעכטיגען פילם א.ג.

דאס ליד

פון א קאזאק

אויסערן פארנאם:

וואכען-איבעריכט פון פאט.

אנהייב 4 א וינער נאכמיטאג שבת און זונטאג 12 א וינער

פאהר-פלאז אויף די פאהנען
גילטן פון 15. מאי 1935.

פארשער - זאגן קיין ווארט:

0.20 — קיין קאלושקי, פערבינדונג מיט קראָס
קאָ, זאָאָפּאָנע, קרוינע.
1.48 — קיין קאלושקי, פערבינדונג מיט וואַראַשאַ
און לעמבערג.
5.42 — קיין קאלושקי פון 3 יוני, פערבינדונג
מיטוואַרשאַ.
6.05 — קיין קאלושקי פערבינדונג מיט טשענס
טאָבאָו און סלאָטוויני.
7.24 — קיין קאלושקי
8.00 — קיין וואַראַשאַ.
9.00 — קיין קאלושקי, זונטאָג און יום־טובֿיטעג
9.30 — קיין קאלושקי, זונטאָג און יום־טובֿיטעג
10.32 — קיין קאלושקי, פערבינדונג מיט
וואַראַשאַ, קראָקאָ, קאטאָוויץ.
12.30 — קיין קאלושקי.
13.23 — קיין קאלושקי, פערבינדונג מיט טשענ
סטאָבאָו.
14.15 — קיין קאלושקי, אין אַרבייטס־טעג.
15.02 — קיין קאלושקי, פערבינדונג מיט וואַר
שאַ און סלאָטוויני.
15.29 — קיין סאָזשיס.
16.20 — קיין קאלושקי אין אַרבייטס־טעג
17.25 — קיין קאלושקי פערב. מיט וואַראַשאַ
18.03 — קיין קאלושקי, פערב. מיט קראָקאָ
און קאטאָוויץ.
18.45 — קיין קאלושקי אין אַרבייטס־טעג.
19.25 — קיין קאלושקי.
20.48 — קיין קאלושקי פערב. מיט וואַראַשאַ
21.14 — קיין קאלושקי, פערבינדונג מיט
טשענסטאָבאָו און סלאָטוויני.
21.55 — קיין קאלושקי.
23.00 — קיין קאלושקי פון 1 יוני אָן פער
בינדונג מיט קראָקאָ.

נירענב ע. ר. ג. (יט"א) די "פֿרענקישע טא-
עלעגיאטונג" טיילט מיט, אז דער בירגערמייסטער
פֿון דער געמיינדע אָבערשטע האָט פֿערזאָרעט
אויסצוהעלפֿען אין זיין געמיינדע פֿלאַקאַטען - וועל-
כע ווירדען און איינוואונער, פֿעזונדערס די
ישראלים, אויף דער געפֿאָר, וועלכע ענטשט, ווען
זיי מאַכען געשעפֿטע מיט יודען. אָועלכע
פֿלאַקאַטען זענען אויסגעהאַנגען און אָבערבוואָ-
נטערט באַדן און אלטענבערג. דער פֿלאַקאַט אין
א רעפֿארמירטע פֿון אַ האַלצשניט, וואָס ווערט
געצייכענט אַלס "קונסטווערק" און שטעלט פֿאַר,
זי. אַ אויסגעשטעלט יודענעס פֿון די שטעט
קודם ביי אַנאָלוגאָרעטען פֿויער".
די איינוואונערס, אָז אַזא "קונסטווערק"
פֿאַר גיטש פֿעלדען אין קיין שום געמיינדע.
מיט כּען. (יט"א) לויט דער מינוטענר-
אָבע פֿון "פֿעלקישען בעאָדאָנטער" האָט דער
און-לייטער און דער שטאטס-מייסטער פֿון א-
דער אַדאַקט וואָנער אין אַ רעדע און טאָבענ-
ערגערקלערט צו. אַנד: :

**מארגנו חיי פארגענדע מעג
גרויסע פרעמיערע!**

RAMON NOVARRO רא"ן דער הויפט=ראל

אנהייב פון די סעאנסען: אין געז. מעג 10
אונזערן פראגראם: 11:15-12:15

מיטאג, שבת און זונטאג 1.30 בייטאג

RABKA
Pensjonat K E H
בנין די לעזשענקס שוין ערע מענטשן
גענוצטע פרייערען שטרענג פער'ע קערן

Kwit kaucyjnyj Elektrow
Łódzkiej za Nr. 91206 z dn. 17
1933, na sumę zł. 10.- na in
Abraham Szniel, zaginął

כירורג
האט זיך איבערגעצויגען אויף
טעלניאנא 30 סעל. 122-16
נעהמט אן טעליד פון 7-4 און.

וועב עראלאגישעס
 אמבולאטאריום
 ספעציעל פאר ווענערישע קראנקע
 און מענער-שוועכע.
 עמפסאנגס-שטונדען פון 12-2
 לעטשיצע
 זגערזשער 17.

פֿאַרס אױס :

בֿרִית-בּוֹיגֶען, קאַנזערטען,
רעכזונגען, קוויטאָרשען,
פערלאָבונגס-און חתונה-
קאַרטען, חזיונים-קאַרטען,
פּרִיקאַט-און קאַנפֿעסיע-עסטי-
קעסען, שטרימף-באַנדראָלן

רעיעל
און שעדל

מאָדערן
און פֿיליג

ה"העלדער
ספצ. פאר היום אין ווענערישע
ראנקהייטען אין מענער-שוועכע
טראגווא 8, טעל. 179-89
ס'אז פון 11-8 אין פון 8-4 אונט
זונטאג פון 10-12 מיטאג.
ר' פרייטאן א ספעציעלער ווארט-זעל.
בעמיטלעכע - געטשניצע-פרייזן

Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Najer Volksblat, Piotrkowska 21.
 Ze wydawnictwo „Najer Volksblat”, spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
 Gdansk - druk rotac.